

▶ TEPLÁRNA V PLANÉ PŘEŠLA Z UHLÍ NA ŠTĚPKU str. 8

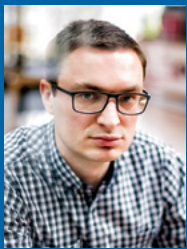
▶ **V ADAPTERA AWARDS SOUTĚŽÍ 21 PROJEKTŮ** str. 3

▶ **V MOKŘADU U ŽĎÁRU SE ZABYDLELI RACI** str. 6

▶ **LÜTZERATH, PŘÍBĚH PROHRANÉ BITVY** str. 24

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

máme tu září a to už je skoro čas těšit se na krásný podzim. Pro zkrácení čekání na barevné listí a počasí, které je cítit, si můžete pročíst náš časopis.

Každá nevyžádaná rada dobrá, proto na začátek přinášíme několik rad ohledně toho, jak se nespálit při výběru kamen a solárních kolektorů. Třeba ta-

ková kamna stavěná zkušeným kamnářem mohou skvěle sloužit desítky let. Ale měl by na ně přijít zkušený řemeslník, ne někdo, kdo do toho dá čtyři rány, a není to hotovo.

Ve vydání se hodně věnujeme projektům, které vznikly s dotační podporou. Například v Plané spalují v teplárně místo uhlí dřevní štěpku. Předělali na ni kotle, surovinu berou z blízkých lesů. Stálo to dost peněz, ale je to investice do budoucnosti, a to jak ekologická, tak finančně dostupná. Špetka štěpky a jde to jedna radost.

V mokřadu u Žďáru se zabydleli raci. Nevím, jak vám, ale mně děda často vyprávěl, jak chodili jako kluci chytat raky. Pak je, pravda, jejich máma hodila do hrnce a snědli je. Pointou ale mělo být, že tehdy byla tak čistá voda, že v ní raci normálně žili, což se v době, kdy mi to děda vyprávěl, už o vodě říct nedalo. Raci jsou totiž velmi citliví na čistotu vody a je tak dobrým znamením, pokud se někde usadí a dobře se jim tak žije.

V nemocnici v Pelhřimově otevřeli nový pavilon. Nikdo nechce být nemocný, a pokud to jde, každý si přeje nemocnici se vyhnout. Pokud už tam musíte, tak je také důležité prostředí, ve kterém se uzdravujete. Protože některé pokoje mohou připomínat lazarety ze Švejkovy doby, budme rádi za každou modernizaci a nové prostory. Tady je navíc pozitivní, že budova byla postavena jako pasivní.

Píšeme i o dalších projektech a také o jedné soutěži, ve které si realizace mohou zasoutěžit. V Adapterra Awards nejde o to, který projekt doskočí nejdále nebo uběhne nejrychleji čtyřstovku, ale o to, který se nejvíce líbí veřejnosti. Protože všichni přihlášení a vybraní soutěžící se nějak podílejí na způsobení změny klimatu, bude výběr těžký, ale důležité je, že je z čeho vybírat.

Příjemné čtení přeje

JAN RÖDLING
šéfredaktor

Jak se nespálit při výběru kamen a solárních kolektorů

Dvě nová spotřebitelská desatera pro výběr solárních termických systémů a individuálně stavěných kamen představili zástupci obnovitelných zdrojů společně s Ministerstvem průmyslu a obchodu.

Foto: archiv SFŽP ČR

Domácnosti v nich najdou rady, jak správně vybírat nový zdroj energie i instalační firmu. Na oba zdroje tepla bude možné už od září žádat o dotaci. Individuálně stavěná kamna jsou do Nové zelené úsporám zařazena vůbec poprvé. Desatera připravili členové Komory obnovitelných zdrojů energie.

„Oba zdroje tepla lze jednoduše kombinovat prakticky se všemi používanými zdroji tepla. Domácnosti tak mohou výrazně ulevit svým peněženkám,“ uvedl k problematice Štěpán Chalupa, předseda Komory obnovitelných zdrojů energie.

„Využívání energie slunce pro přímý ohřev vody a topení a využívání biomasy v tradičních kamnech je energeticky efektivní a pomáhá snižovat závislost Česka na dovozu energií. Většina komponent se vyrábí u nás a v Evropě. Jde o řemeslné obory, které jsou u nás tradičně historicky velmi silné. Návod pro spotřebitele, jak je rozpoznat, považujeme za velmi přínosný zejména pro domácnosti,“ uvedl Petr Třešňák, náměstek ministra průmyslu a obchodu.

„Podpora solárních systémů je ve standardní nabídce Nové zelené úsporám již několik let, letos jsme šli dál a nabídli zálohovou dotaci na solární systémy nízkopříjmovým domácnostem a seniorům v NZÚ Light. A věřím, že právě oni tato doporučení v podobě desater velmi ocení a budou pro ně dobrým vodítkem, jak nenaletět a správně vybrat vhodný systém i dodavatele,“ uvedl Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR.

Kamna na sto a více let

Individuálně stavěná kamna mohou dobře sloužit sto a více let, pokud je staví proškolený, zkušený kamnář a pokud se s nimi pak správně zachází. Naopak neodborně postavená kamna a špatná obsluha mohou způsobit požár či výbuch. Pro výběr osvědčených kamnářů lze použít databázi Cechu kamnářů.

„Základní doporučení je vybrat dobře kamnáře. Ten zákazníka provede celým procesem výběru správného topidla a je zárukou, že kamna budou sloužit několika dalším generacím,“ řekl Libor Soukup, prezident Cechu kamnářů ČR.

Ohřívají vodu a přitápí

Správně navržené fototermitické systémy mohou v přechodovém a letním období zajistit kompletní potřebu teplé vody a pomoci přitápět dům. Od jara do podzimu tak mohou z velké části nahradit provoz zdroje tepla pro přípravu teplé vody nebo přitápění v objektu. Umožňují proto významnou úsporu nákladů na teplo.

„U solárních termických systémů činí prověřená životnost více než třicet let bez ztráty výkonu a lze je jednoduše kombinovat prakticky se všemi používanými zdroji tepla,“ řekla Marie Bártová z Československé společnosti pro sluneční energii.

Kvalitní firma pro instalaci solárních termických systémů by se podle Bártové měla prokázat dostatečným množstvím realizací, ideálně z okolí. Kvalitní firmu si také lze nechat doporučit přímo výrobcem kolektorů. ●

► Budeme do roku 2050 žít v klimaticky neutrálním prostředí?

Napříč operačními programy začínáme skloňovat nový koncept významně nepoškozovat životní prostředí (z angličtiny známý jako „do no significant harm“, dále DNSH). Co to znamená pro žadatele?

Z čeho DNSH vychází?

Pařížská dohoda, která byla schválena v roce 2016, si za svůj klíčový cíl vytyčila dosáhnout klimatické neutrality Unie do roku 2050. V Zelené dohodě pro Evropu z roku 2019 se vyjadřuje touha přeměnit EU na „spravedlivou a prosperující společnost s moderní a konkurenceschopnou ekonomikou schopnou efektivně využívat zdroje, která v roce 2050 nebude produkovat žádné emise skleníkových plynů a ve které bude hospodářský růst oddělen od využívání zdrojů“.

Jak toho dosáhnout?

Environmentální cíle uvedené v nařízení o taxonomii, které bylo schváleno roku 2020, komplexně vymezuje šest oblastí:

1. Zmírňování změny klimatu.
2. Přizpůsobování se změně klimatu.
3. Udržitelné využívání a ochrana vodních a mořských zdrojů.
4. Předcházení vzniku odpadů, zaměření na oběhové hospodářství.
5. Prevence a omezování znečištění ovzduší, vody a krajiny.
6. Ochrana a obnova biologické rozmanitosti a ekosystémů.

Podarí se do roku 2050 skutečně vyzvednout důležitost environmentálních cílů nad hospodářský růst, jak se přeneseně píše v Zelené dohodě pro Evropu?

Projekt, který nebude v souladu s jakýmkoliv z těchto environmentálních cílů, nebude podpořen.

Co to znamená například v praxi OPŽP či OPST?

Při stavbě bude 70 % stavebního odpadu opět využito, ne odvezeno na skládku. Dobrou zprávou je, že hmotný stavební odpad lze použít i na zásypy, při nichž jsou jiné materiály nahrazeny odpadem.

Foto: archiv SFŽP ČR

Při instalaci nových sprch bude kohoutkem protékat maximálně osm litrů za minutu, v umyvadlech a kuchyňských dřezech maximálně šest litrů za minutu.

Budovy nesmí být postaveny na půdě se střední až vysokou mírou úrodnosti.

Více podrobností se můžete dočíst v příslušné dokumentaci vašeho operačního programu nebo v dalším čísle časopisu Priorita. ●

Odbor fondů EU MŽP

► Ve finále ocenění **Adaptterra Awards** soutěží 21 nejlepších projektů

Soutěž Adaptterra Awards hledá nejlepší příklady adaptací na změnu klimatu jako sucho, vedro nebo přívalové deště a shromažďuje je v inspirativní databázi. Díky tomu se tyto příklady dobré praxe mohou realizovat i na dalších místech Česka.

Cílem soutěžní přehlídky Adaptterra Awards je představit neotřelá technologická nebo přírodě blízká řešení pomáhající přizpůsobit naše města, domy a krajinu klimatické změně.

Obce, kraje, jednotlivci i organizace do ní přihlašují stavby, krajinné úpravy a inovace, které například zvyšují odolnost vůči vlnám veder, suchu nebo dalším extrémním klimatickým jevům. Adaptace soutěží o pět hlavních cen. Porota, složená z předních českých odborníků na adaptace, vybírá vítěze kategorií Zastavěná území, Náš domov,

Volná krajina a Pracovní prostředí. Cenu sympatie rozhoduje hlasováním veřejnost. Vítěz Ceny sympatie obdrží na rozvoj adaptačních opatření částku 50 tisíc korun.

Každý hlasující může přidělit svůj hlas dvěma nejsympatičtějším finálovým projektům. Online hlasování na webu www.adaptterraawards.cz končí 15. října. Pětice vítězů si své ocenění převezme 1. listopadu 2023. „Z letošních postupujících 21 finalistů je letos nejvíce, tedy dvanáct, těch krajinných. Tyto adaptace pomáhají udržet úrodnou a vlhkou půdu, představují přírodě blízké způsoby protipovodňových a protierozních opatření nebo obnovu

mokřadů a tůní. Dále postoupily čtyři budovy, čtyři veřejná prostranství a dokonce jedna společnost se svým výrobním postupem,“ shrnuje letošní ročník koordinátorka soutěže Andrea Krivánková. „Ze strany autorů soutěžních projektů stejně jako při zasedání poroty jsem vnímala větší klid a uvolněnost po posledních letech, které byly ovlivněny šoky ve společnosti. Myslím si, že i proto mělo letos více autorů chuť a čas přihlásit svůj projekt do naší stále oblíbenější soutěže.“

Do letošního pátého ročníku se přihlásilo 115 projektů, což je nejvíce v historii soutěže. Seznamte se s finalisty, vyberte projekt, který se vám líbí nejvíce a udělte mu Cenu sympatie. Hlasujte na adaptterraawards.cz. Každý z finálových projektů navštívil nejméně jeden porotce. Se všemi finálovými projekty se potom osobně seznámili organizátoři soutěže.

Soutěžní přehlídku pořádá Nadace Partnerství a Státní fond životního prostředí ČR na ni poskytl grant z Norských fondů. ●

► Pražské vodárenské budovy osadí fotovoltaickými elektrárnami

Městská společnost Pražská vodohospodářská společnost, a. s., získala dotaci ve výši 15,2 milionu korun na podporu projektu, jehož cílem je vybudovat devět pilotních fotovoltaických elektráren na vodárenských objektech.

Peníze získá z Modernizačního fondu. Smyslem záměru je zvýšení energetické nezávislosti a soběstačnosti, snižování emisí CO₂ a celkově šetřit životní prostředí.

„To, že se nám nyní podařilo získat tak důležité finanční prostředky ze Státního fondu životního prostředí ČR, je pro nás znamením, že Praha je pro stát rovnocenným partnerem. Díky projektům, které budou z těchto peněz realizovány příští rok prostřednictvím Pražské vodohospodářské společnosti, se Praha opět posune k výrazně vyšší energetické soběstačnosti,“ uvádí Michal Hroza, pražský radní pro infrastrukturu.

„Je to směr, kterým chceme jít. Podobně jako u nedávno otevřené fotovoltaické elektrárny ve Víně se tím posiluje energetická soběstačnost, a tudíž i energetická bezpečnost hlavního města. A pozitivní je i vliv na životní prostředí,“ říká Bohuslav Svoboda, primátor Prahy.

„Fotovoltaické elektrárny na střechách městských společností a jejich dceřinek jsou prozřívavým krokem. Jak důležitá je energetická soběstačnost, nám ukazují události posledních dvou let. A jak důležitá je udrž-

telnost, se přesvědčíme v budoucnu. Snižování emisí CO₂ je nevyhnutelný předpoklad pro zdravější životní prostředí a naplnění klimaplánu. Tento projekt přispívá k obojímu a dotace je signálem, že i stát s tímto trendem počítá,“ vysvětluje náměstkyně primátora hl. m. Prahy pro životní prostředí a klimaplán Jana Komrsková.

Hlavní město prostřednictvím PVS uspělo se svojí žádostí v programu nazvaném Nové obnovitelné zdroje v energetice (RES+), financovaném z prostředků Modernizačního fondu, který pomáhá větším obcím a veřejným subjektům s výstavbou fotovoltaických elektráren. Na podporu projektu tak městská společnost získá formou dotace něco přes 15 milionů korun. Celkové investiční výdaje mají být ve výši 52 milionů korun.

Předmětem projektu je vznik fotovoltaických elektráren na střechách vodárenských budov a na zatravněných střechách podzemních vodojemů spravovaných PVS v devíti lokalitách na území Prahy. Kon-

krétně se záměr bude týkat čerpacích stanic a vodojemů Kopanina, Řepy, Strážovská, Vypich, Uhřetěves, Laurová a Lhotka a dále pobočných čistíren odpadních vod Klánovice a Miškovice.

„Aktuálně probíhá projektová příprava a do konce letošního roku bude zahájena postupná realizace s tím, že dokončení předpokládáme v průběhu roku 2024. Po kolaudaci projektů budou finanční prostředky čerpány zpětně,“ vysvětluje Pavel Válek, předseda představenstva Pražské vodohospodářské společnosti.

Na všech devíti lokalitách budou instalovány fotovoltaické elektrárny o celkovém výkonu 1,507 MWp. Realizací projektu se sníží emise CO₂ o 1 264,50 tun za rok. Zároveň bude vyrobena energie z obnovitelných zdrojů v objemu 1 470,10 MWh ročně a tím se výrazně sníží spotřeba neobnovitelné primární energie. Podmínkou projektu je, že minimálně 80 % vyrobené elektrické energie bude spotřebováno v místě projektu, tedy na vybraných vodárenských objektech. ●

► Bytový dům využívá fotovoltaické panely

Foto: archiv SFŽP ČR

Na střechu jihlavského bytového domu přibýly fotovoltaické panely. Většinu vyprodukované energie spotřebovávají obyvatelé bytů na ohřev teplé vody.

Na střechu domu firma instalovala třicet solárních fotovoltaických panelů, součástí technologie je i měnič. Celkový instalovaný

výkon FVE je 14,7 kWp/rok. Většina energie se využívá na ohřev teplé vody pro jednotlivé byty, jiný vhodný zdroj energie pro ohřev v místě není. Přebytky jsou dodávány do sítě.

„S fotovoltaikou jsme spokojeni. Za dvanáct měsíců (červenec–červenec) byla úspora 16 MWh, všechno to jde do ohřevu teplé vody v bytech. S firmou,

která nám to dělala, jsme byli spokojeni, všechno funguje, dodrželi termín i cenu, na které jsme se dohodli. Do budoucna uvažujeme o posílení systému o panely na fasádě a balkónech,“ říká Jiří Foltá, který podával žádost o dotaci a projekt. Bytový dům získal dotaci z Nové zelené úsporám ve výši 225 tisíc korun. ●

Dům přírody Brd se otevřel veřejnosti

Vojenské lesy a statky ČR na začátku srpna společně s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR a obcí Strašice otevřely Dům přírody Brd, který vznikl v areálu loveckého záměčku Tři trubky v CHKO Brdy.

Foto: archiv AOPK ČR

Návštěvníci tam naleznou rozsáhlou expozici o středočeských horách, jejich historii, legendách, ale i vzácných obyvatelích.

Dům přírody v areálu ikonické historické stavby na soutoku říčky Klabavy a Třítrubeckého potoka v chráněné krajinné oblasti Brdy vybudoval hospodářský správce této lokality Vojenské lesy a statky ČR. Náklady na rekonstrukci areálu a vybudování vnitřní i venkovní expozice dosáhly 81 milionů korun. Projekt Dům přírody Brd je spolufinancován částkou 69 milionů korun Evropskou unií – Evropským fondem pro regionální rozvoj v rámci Operačního programu Životní prostředí.

„Plníme tím slib, který jsme dali po zrušení vojenského újezdu v roce 2016, že Tři trubky pro návštěvníky přeměníme ve vstupní bránu do Brd. Otevřel se Dům přírody Brd, venkovní herně-edukativní areál pro děti i nový projekt S námi vám zvěř neuteče, který s využitím rozšířené reality návštěvníkům představuje obyvatele Brd, konkrétně jelena, lišku a pušтика. Do podzimu chceme otevřít okružní trasu od záměčku přes Kolvín, Padrtské pláně a vrchol Kočka, kde jím přiblížíme s využitím rozšířené reality také vojenskou historii Brd,“ řekl ředitel VLS Roman Vohradský.

Dům přírody nabízí novou interaktivní expozici, která prezentuje chráněnou krajinnou oblast Brdy jako ostrov horské přírody uprostřed Čech.

„Dům přírody Brd je už desátým moderním návštěvnickým střediskem, které v programu Dům přírody otevíráme. Chceme návštěvníkům představit chráněná území nejružnějšího charakteru, aby bylo vidět, jak je naše příroda rozmanitá. Rádi bychom, aby se také dozvěděli, co dělat, aby taková zůstala i pro

další generace. Kromě domů přírody proto v chráněných územích budujeme i ptačí pozorovatelný, povahové chodníky či naučné stezky. V CHKO Brdy jsme v posledních letech otevřeli hned tři,“ konstatuje Jaroslav Obermajer z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, ředitel regionálního pracoviště Střední Čechy.

Na Tři trubky se návštěvníci dostanou po cyklotrasách 2252 a 8190 a také po zcela nové dvoukilometrové turistické stezce od parkoviště ve Strašicích podél toku Klabavy až k loveckému záměčku. Provozovatelem Domu přírody je obec Strašice, na jejímž katastrálním území se Tři trubky nacházejí.

„Tři trubky jsou naše srdceční záležitost. Otevřeno bude jako v našem Muzeu středních Brd, tedy od počátku dubna do konce září každý den kromě pondělí, zbytek roku vždy ve středu a o víkendech,“ dodal starosta Strašic Jiří Hahner.

S budováním návštěvnického střediska VLS opravily vlastní budovu záměčku U Tří trubek, kterou nechal vystavět Jeroným Colloredo-Mannsfeld na konci devatenáctého století. Po vytvoření vojenského prostoru záměček sloužil k reprezentačním účelům a krátce zde pobývali i naši bývalí prezidenti Tomáš Garrigue Masaryk a Eduard Beneš. Renovace vnitřních prostor bude dokončena až v druhé etapě projektu v roce 2024. V letošním roce se podařilo stylově zrekonstruovat i přílehlou historickou hájovnu, interiér záměčku bude dokončen v druhé polovině příštího roku a obě budovy budou sloužit jako rekreační objekty. Od roku 2014 je záměček s areálem prohlášen kulturní památkou, a tak celá obnova probíhá pod přísným dohledem památkové péče. ●

ECHO

Radostná pořídí nový zdroj vody

V Radostné pod Kozákovem si pořídí nový zdroj vody. „Obci se podařilo v rámci výzvy Národního programu Životní prostředí získat dotaci na projekt výstavby nového zdroje vody a Liberecký kraj ho podpoří 10 procenty. Akce zahrnuje například vybudování sběrné studny a jímacího zářezu, které budou napojeny na nově zbudovaný vodojem potrubím o délce 95 metrů,“ uvedl Václav Židek, člen rady kraje pro resort životního prostředí a zemědělství. Radní Libereckého kraje odsouhlasili poskytnutí individuální dotace obci Radostná pod Kozákovem, obec obdrží na projekt od kraje 10 procent výdajů.

Liberec sníží náklady na energie

Liberec vytipoval dvanáct svých budov, u kterých lze snížit náklady na energie o třetinu. Město chce na provedení úprav získat evropskou dotaci, žádat bude o 186 milionů korun z Operačního programu Životní prostředí. Náměstkyně primátora Šárka Prachařová uvedla, že do projektu jsou zařazeny základní a mateřské školy, úřednická budova Uran u autobusového nádraží a také Malé divadlo včetně sousední hospodářské budovy ve Zhořelecké ulici. Zásahy na budovách budou různé, od zateplení a stínící techniky přes různá úsporná opatření v rámci topení a osvětlení. Jde o projekt s využitím metody EPC, což je komplexní služba, která zahrnuje návrh úsporných opatření, přípravu, realizaci a zajištění financování projektu.

Jindřichův Hradec zmodernizuje čistírnu

Město v září zahájí modernizaci městské čistírny odpadních vod (ČOV). Náklady na projekt, který je rozdělen do dvou etap, činí přibližně půl miliardy korun. První etapa, která začne v září, potrvá dvacet měsíců a bude stát více než 237 milionů korun. U ČOV je nutné výrazně posílit kapacitu aeračního zařízení ke snížení produkce amoniakálního dusíku. Zpřísnění limitu pro celkový fosfor tak prakticky znamená dostavbu terciárního stupně pro srážení fosforu s následnou separací vysrážených látek. Projekt počítá s postupnou výměnou téměř všech technologií čističky. Město chce získat evropskou dotaci z Operačního programu Životní prostředí.

► V mokřadu u Žďáru se zabydleli raci

V revitalizovaném mokřadu V Krejdách nedaleko Žďáru nad Sázavou byli objeveni vzácní raci říční. **Mokřad je jedním z Míst pro přírodu, tedy „soukromých rezervací“ v péči pozemkových spolků.**

Když Český svaz ochránců přírody více než hektar pozemků V Krejdách před třemi lety koupil, šlo o dlouhodobě neudržované pozemky, na kterých nerostlo fakticky nic jiného než chřastice rákosová.

Pozemkový spolek Gallinago, který si vzal lokalitu do péče, tam následujícího roku provedl rozsáhlou revitalizaci, při níž vytvořil několik různě velkých tůní a osvobodil i drobný potůček, do té doby sevřený v úzkém zahloubeném korytu, který se nyní může opět volně rozlévat do plochy. Právě ten se stal domovem raků. „Předpokládali jsme, že revitalizovanou plochu rychle zabydlí obojživelníci a vážky, že ji budou využívat různé druhy ptáků. To, že se zde objevili i raci, je pro nás milé překvapení,“ říká Vojtěch Kodet z pozemko-

vého spolku Gallinago, který má lokalitu V Krejdách v péči.

„Výkupy pozemků a jejich následná údržba či revitalizace jsou jednou z cest, jak v naší krajině udržet, respektive obnovit co největší druhovou pestrost,“ doplňuje Jan Moravec z Českého svazu ochránců přírody, který má kampaň Místo pro přírodu

na starosti. „Velké poděkování patří všem, kdo přispívají na výkupy a údržbu takovýchto míst, a samozřejmě i pozemkovým spolkům, které se o ně prakticky starají. Raci na Krejdách jsou odměnou jim všem.“

Rak říční je jedním ze dvou původních druhů raků v Česku. Může být velký až 25 centimetrů. Žije v tekoucí vodě a je velmi citlivý na její znečištění. Raky ohrožuje úbytek takovýchto vhodných míst, ale i nemoc zvaná račí mor, která k nám byla zatažena americkými druhy raků, vypouštěnými nezodpovědnými chovateli do volné přírody.

Lokalita V Krejdách byla vykoupena z prostředků veřejné sbírky Místo pro přírodu. Revitalizace byla provedena s přispěním značky Finish. V současné době pečuje o lokalitu pozemkový spolek Gallinago s podporou Norských fondů. V rámci projektu Podpora biodiverzity mokřadních lokalit prostřednictvím pozemkových spolků tam probíhá každoročně mozaikové kosení rozložené minimálně do dvou termínů s cílem eliminovat nežádoucí expanzní druhy rostlin, jako je chřastice rákosovitá nebo rákos obecný. ●

1. RAK ŘÍČNÍ

2. MOZAIKOVÉ KOSENÍ s cílem eliminovat nežádoucí expanzní druhy rostlin, zejména chřastici rákosovitou.

3.–5. REVITALIZOVANÝ POTŮČEK

Foto: Vojtěch Kodet

Foto: Dana Kodetová

Foto: Jan Moravec

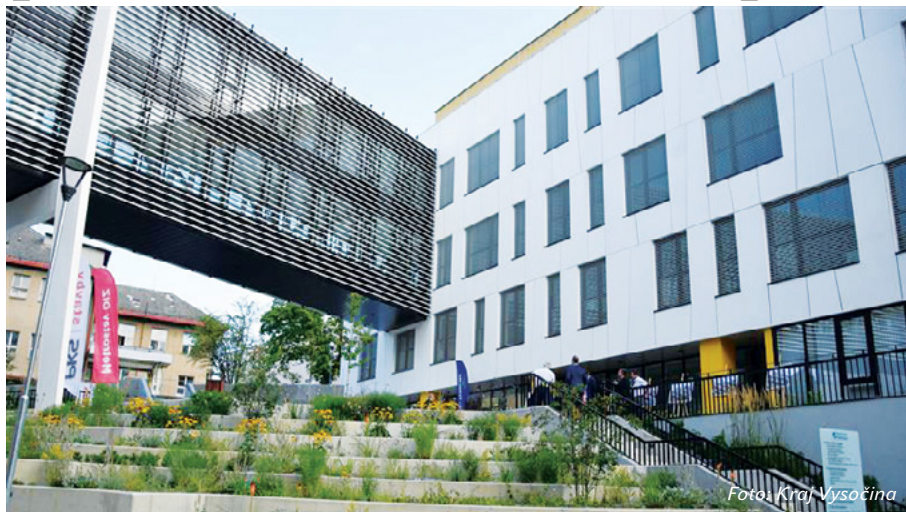

Foto: Vojtěch Kodet

Foto: Jan Moravec

Nemocnice Pelhřimov otevřela pasivní Pavilon péče o rodinu

Stavba za bezmála 600 milionů korun, která je koncipována jako pasivní dům, zajistí moderní standard pro poskytování lékařské péče, ale přináší také inovaci s ohledem na životní prostředí.

„Kraj Vysočina věnuje modernizaci a rozšíření zázemí pro poskytování zdravotní péče v rámci svých nemocnic velkou pozornost. V tomto případě jsme při plánování i realizaci využili zkušeností, které jsme získali při předchozích stavbách špičkových pracovišť. Pro nás jako zřizovatele pozornost věnovaná pelhřimovské nemocnici nekončí. Realizujeme přístavbu hlavní lůžkové budovy pro instalaci magnetické rezonance, je připravena generální oprava stravovacího provozu nebo opravy technických a servisních objektů,“ připomněl hejtmán Kraje Vysočina Vítězslav Schrek.

Pro úspěšnou realizaci tohoto projektu byla zásadní spolupráce mezi nemocnicí a objednatelem a hlavním investorem stavby, zřizovatelem nemocnice, Krajem Vysočina.

Projekt byl spolufinancován Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Operačního programu Životní

prostředí ve výši 50 milionů korun. Kraj Vysočina poskytl dalších 110 milionů korun na pořízení moderní zdravotnické techniky a vybavení pavilonu. „Nový pavilon byl navržen pomocí BIM technologie a je postaven v pasivním standardu, což není u veřejné budovy zcela běžné. Provoz nemocnice je navíc specifický. Při projektování musel být kladen důraz na provozní požadavky, musely být splněny přísné hygienické normy, velkou trpělivost si vyžádalo zapojení všech systémů, které jsou třeba k propojení provozů,“ připomíná radní Kraje Vysočina pro oblast majetku Karel Janoušek.

Do nového pavilonu se v následujících týdnech přestěhují provozy dětského oddělení, gynekologicko-porodnického oddělení a neurologického oddělení. Zázemí tam najdou rovněž neurologické ambulance, urologické ambulance, gynekologická

ambulance, lékařská pohotovostní služba pro děti a dospělé a ambulance praktického lékaře pro děti a dospělé. S ohledem na potřeby společnosti se nový dětský obvod v Pelhřimově bude specializovat na péči o děti do patnácti let.

Ambulance přijme až tisíc pacientů, a to nově narozené děti a děti bez stávajícího praktického lékaře. „Všichni, kteří najdou v tomto moderním pavilonu zázemí, budou využívat nové a komfortní prostory. Vylepšením provozních vazeb mezi pavilony, které nám umožňují nadzemní spojovací krčky, jsme schopni lépe koordinovat pohyb pacientů a lékařů, což nepochybně zefektivní naši péči,“ sdělil ředitel Nemocnice Pelhřimov Jan Mlčák. „Pokud jde o současné zázemí, může se nyní krajská nemocnice Pelhřimov řadit k nejmodernějším ve spádovém území. Chceme po jejím vedení, aby se zde dělala dobrá medicína a aby naše nemocnice byla atraktivním zaměstnavatelem i pro absolventy středních i vysokých škol. Hodně si slibujeme od moderního pracoviště gynekologie a porodnice. Toto oddělení dlouhodobě působilo v ne zcela ideálních prostorech. Bude nás zajímat zpětná vazba nastávajících maminek nejen z Pelhřimovska, ale i Dačicka, Jindřichohradecka nebo Vlašimska,“ prozradil náměstek hejtmána Kraje Vysočina pro oblast zdravotnictví Vladimír Novotný.

Pavilon, který je navržen s důrazem na energetickou účinnost, je opatřen inovativními prvky, jako je zelená střecha, která nejen zlepšuje izolaci a úspory energie, ale přináší také estetickou hodnotu. Venkovní žaluzie, vzduchotechnika a inteligentní osvětlení jsou dalšími aspekty, které podporují efektivní provoz budovy.

Pětipodlažní Pavilon péče o rodinu Nemocnice Pelhřimov se začal stavět na podzim roku 2020. Podle architektonického návrhu vznikl minimalistický objekt ve strmém svahu. První nadzemní patro je plně prosklené. Stejný materiál byl zvolen i pro opláštění tří spojovacích krčků, které propojují nový pavilon se sousedními objekty. ●

Chráněná krajinná oblast Soutok se dočká ochrany

Ministerstvo životního prostředí zahájilo proces vyhlášení Chráněné krajinné oblasti Soutok. Po stovkách předjednání v regionu to oznámil ministr Petr Hladík.

Soutok Moravy a Dyje je největším komplexem lužních lesů ve střední Evropě. Síť slepých říčních ramen, meandrů, mokřadů, tůní a vlhkých luk se soliterními prastarými duby a lesy s mimořádně rozmanitou přírodou se má stát 27. chráněnou krajinnou oblastí ČR. V souladu s programovým prohlášením vlády to po měsících předjednávání

v regionu, která vedla Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, oznámil ministr životního prostředí Petr Hladík. Obce a další subjekty dotčené záměrem budou v rámci oficiálního procesu vyhlášení moci podat řádné námítky a připomínky.

„Po řadách předjednávání nyní zahajujeme oficiální proces vyhlášení CHKO Soutok – mimořádné krajiny mezinárodního významu. Cenná je obzvláště oblast evropsky významných mokřadů, které jsou v České republice jen na Soutoku a v Krušných horách, právě proto v těchto územích

chceme vyhlásit CHKO. Proběhlo téměř tři sta jednání s obcemi, hospodáři a nejrůznějšími spolkami a myslím, že se podařilo připravit návrh, který představuje opravdu širokou shodu v regionu. Víím, že místním obyvatelům leží osud zdejší lužní krajiny na srdci. Uděláme proto vše, aby se zachovala do budoucna i pro příští generace. Zkušenosti z jiných chráněných oblastí ukazují, že udržitelný rozvoj regionu přináší benefity nejen přírodě, ale i místním lidem,“ konstatuje ministr životního prostředí Petr Hladík s tím, že CHKO by mělo vzniknout do konce roku 2024. ●

Teplárna přechází z uhlí na štěpku. Kotle na uhlí prošly rekonstrukcí a spalují biomasu.

KONEC UHLÍ V PLANÉ

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

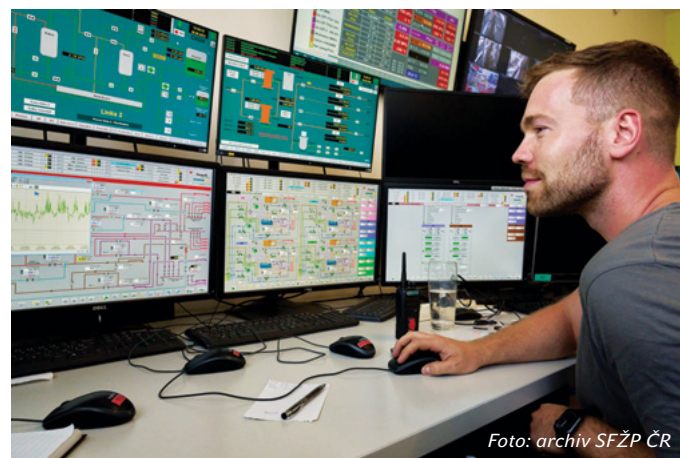

Foto: archiv SFŽP ČR

Společnost C-Energy vyrábí z různých zdrojů elektřinu a teplo v závodech v Plané nad Lužnicí a v Táboře v jižních Čechách. Následně zajišťuje jejich distribuci vlastní distribuční soustavou. Firma se rozhodla modernizovat dva uhelné kotle, projekt nazvala Konec uhlí v Plané.

„Projekt Konec uhlí v Plané, spočívající v přechodu od spalování uhlí na spalování dřevní štěpky v teplárně v Plané nad Lužnicí, jsme dokončili v prosinci 2022 dokončením úprav v oblasti vnějšího palivového hospodářství, již od srpna 2022 jsou však oba dřívě uhelné kotle v provozu na stoprocentní spalování štěpky. Přechod na spalování dřevní štěpky má významný přínos nejen v oblasti ekologie, ale také v úsporách za emisní povolenky a možnosti stabilizovat v dlouhodobém horizontu ceny pro odběratele tepelné energie. Uhlí tak bylo zcela nahrazeno spalováním zbytkové dřevní biomasy, kterou získáváme z nejbližších okolních lesů a pil,“ popisuje Miroslav Beneš z C-Energy.

Modernizace teplárny dostala dotační podporu z Modernizačního fondu. Uhlí spalované ve stávajících kotlích zcela nahradila dřevní štěpka. Došlo k částečné rekonstrukci stávajících kotlů a uhelné bunkry byly kompletně demontovány. Na jejich místě je namontován nový zásobník biomasy. Stávající palivové dopravníky byly nahrazeny čtyřmi šnekovými dopravníky s větší kapacitou.

Nově byla provedena montáž výhybů membránových stěn a nové zadržky z oteruvzdorného materiálu v místě svodek paliva a nové plechové svodky paliva. V souvislosti s upraveným výkonovým rozsahem kotlů byly provedeny úpravy na turbogenerátoru (TG), aby bylo možné provozovat TG s menším množstvím páry do nízkotlakého dílu. Nezbytné úpravy budou provedeny rovněž na spali-

nových cestách. Součástí projektu je také nová příjezdová komunikace pro zásobování biomasou.

Není to jediná modernizace, kterou firma provedla. „V červnu letošního roku jsme dokončili další důležitý projekt: rozsáhlou výměnu primárních rozvodů tepla v Táboře. Výměnou zastaralých parovodů za moderní horkovody došlo ke snížení tepelných ztrát při distribuci tepla v oblasti Tábora až o pětinu, nové horkovodní rozvody navíc slibují životnost nejméně čtyřicet let,“ uvádí Miroslav Beneš.

Společnost pokračovala i v dalším významném projektu, v přípravě zařízení na energetické využití odpadu, kde pracuje na projektové dokumentaci, zároveň je projednávána dokumentace posouzení vlivů na životní prostředí EIA a byla podána žádost o dotaci z Modernizačního fondu. ●

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

ECHO

Vznikl dokument o jiříčkách a vlaštovkách

Jiříčky a vlaštovky žijí v blízkosti člověka už tisíce let. Vždy platilo „vlaštovka do domu, štěstí do domu“. V poslední době ale tyto posly jara štěstí opouští. Jako by pro ptáky již nebylo v moderním světě místo a někteří lidé se jich snaží za každou cenu zbavovat. Naštěstí ale existují mnozí, kteří jiříčky a vlaštovky každoročně rádi vítají. Dokument České společnosti ornitologické ukazuje, jaké je soužití jiříček a vlaštovek s lidmi. Film vznikl v rámci projektu Okřídlení sousedé, byl podpořen grantem z Norských fondů – Životní prostředí, ekosystémy a změna klimatu. Dále se v této sérii můžete těšit na dokumenty o čápech, o obyvatelích půd (sovy, netopýři, ro- rýsi, kavky...) a o problematice nárůstu ptáků do skel.

Ve Žďárských vrších se narodila vlčata

Pracovníci Agentury ochrany přírody a krajiny ČR potvrdili narození vlčat v CHKO Žďárské vrchy. Jejich přítomnost se podařilo zachytit na fotopastech. Otec vlčat pochází z Polska a je opatřen telemetrickým obojkem, díky tomu mají ochránci přírody přesné informace o jeho pohybu i chování. „Díky průběžným údajům o poloze můžeme podrobně sledovat životní projevy vlčí rodiny. Kromě údajů o využívání prostředí nebo reakcí na rušení se dozvídáme i důležité údaje o potravě vlků. Víme například, že během pohybu na našem území nebyla z míst, kterými prošel, hlášena žádná škoda na hospodářských zvířatech,“ vysvětluje zoolog Petr Mückstein z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Česká pošta chce pořídit elektromobily

Nové výběrové řízení České pošty požaduje po dodavateli 250 elektromobilů. Výběrové řízení je rozděleno do dvou částí, jelikož předmětem plnění části 1 je nákup 120 kusů elektromobilů kategorie M1 a 30 nabíjecích stanic, v části 2 má dodavatel nabídnout 130 kusů elektromobilů kategorie N1 a 50 nabíjecích stanic. Pošta plánuje nákup elektromobilů spolufinancovat z rozpočtu Státního fondu životního prostředí ČR v rámci Národního programu Životní prostředí. Elektromobily jsou plánovány pro provoz v depech České pošty v Satalicích, Českých Budějovicích, Plzni, Ústí nad Labem, Pardubicích, Brně a Ostravě.

► Dřevostavby ve veřejném sektoru mají mnoho výhod

Podle statistik z posledních let se v Česku každoročně postaví bezmála tři tisíce dřevostaveb. Jedná se především o rodinné domy, ale postupně přibývají i další druhy staveb ze dřeva. Příkladem jsou hlavně stavby občanské vybavenosti jako například základní a mateřské školy, domovy pro seniory, startovací byty, nástavby, přístavby, tělocvičny či další typy veřejných staveb. **Investory jsou často obce či města, které podobně jako soukromý sektor volí dřevostavby pro jejich ekonomický, ekologický i vysoce efektivní způsob výstavby.**

1

ING. LIBOR HRUBÝ
konzultant staveb
ve veřejném sektoru

Vedení obcí či měst pravidelně oceňuje rychlost a kvalitu výstavby ze dřeva. To vše navíc v ceně a termínu dohodnutých ve smlouvě. Zdárnému průběhu pomáhá i skutečnost, že základem jsou certifikované konstrukce. Klíčovou předností občanských staveb na bázi dřeva je totiž kromě rychlosti výstavby i vysoká kvalita a přesnost práce.

Investoři z veřejné a privátní sféry už také vědí, že pro dřevostavby je charakteristická i vysoká požární odolnost a vynikající akustické vlastnosti. Jejich základní vlastností je také nízká energetická náročnost a vysoká kvalita vnitřního prostředí. Materiálově, technologicky či konstrukčně patří čeští výrobci dřevostaveb mezi evropskou špičku.

Podpora ze strany dotačních titulů i tlak legislativy

K širšímu používání dřeva vede také plánovaná podpora v rámci dotačních titulů určených na výstavbu veřejných budov. Dotační tituly do budoucna budou obecně více

podporovat řešení, která využívají materiály s nízkou uhlíkovou stopou. Stejným směrem míří také evropská legislativa, která se připravuje v podobě nové směrnice EPBD IV. Nesmíme zapomenout ani na regulaci přidělování finančních prostředků na udržitelné projekty skrze banky, tzv. ESG. Banky budou po svých klientech vyžadovat data o environmentální zátěži jejich projektů a na základě toho určovat jejich rating, který rozhodne o ceně úvěru. V jednoduchosti: bez dřeva to do budoucna nepůjde.

Plánování a fixování cen

Dřevostavby a jejich výrobci jsou i v této době připraveni reagovat na potřeby inves-

torů a na výzvy, které současná doba přináší. Cenový růst surovin kulminoval v loňském roce a letos jsou už ceny dodávaných staveb (nejčastěji na klíč) stabilizované. Materiálově a kapacitně proto zvládají stavitelé dodávat stavby v dohodnutých termínech a za dohodnuté ceny.

Využijte dotace

Rychlost realizace dřevostavby je klíčová v případě mnoha projektů, speciálně to platí u projektů financovaných z dotačních titulů. Vyřízení dotace často trvá a po jejím schválení zbývají na výstavbu měsíce. Také s touto skutečností dokáží výrobci dřevostaveb pracovat. Demolici staré školky a výstavbu

Demolici staré školky a výstavbu nové lze při dobré organizaci práce zvládnout řádově během jednotek měsíců, takže děti se mohou velice rychle vrátit z provizoria do normálního režimu a jejich školka může být otevřena k začátku nového školního roku.

1. MŠ MIROVICE – prefabrikovaná dřevostavba, projekt jednopodlažní dřevěné budovy s difúzně otevřenou konstrukcí a sedlovou střechou s nízkým sklonem. V objektu vznikly čtyři třídy pro takřka stovku dětí.

2.–4. MŠ LÍŠNICE se může pyšnit nadstandardním zázemím pro vzdělávání a výchovu dětí předškolního věku od tří let i dětí prvního stupně základní školy. Kapacita denní místnosti pro mateřskou školu je osmadvacet dětí a ve dvou třídách prvního stupně základní školy je prostor pro celkem čtyřicet dětí. Součástí objektu je navíc i družina pro mimoškolní výchovu dvaceti dětí. Dřevostavba, jejíž konstrukce se skládá z prefabrikovaných stěnových panelů s dřevěným rámem, svislými sloupky a výplně z minerální vlny, byla navržena jako velmi úsporná.

nové lze při dobré organizaci práce zvládnout řádově během jednotek měsíců, takže děti se mohou velice rychle vrátit z provizoria do normálního režimu a jejich školka může být otevřena k začátku nového školního roku.

Vysoká kvalita práce

Výběr stavební firmy je v procesu realizace důležitým faktorem. Všichni členové Asociace dodavatelů montovaných domů (ADMD), kterými jsou stavební firmy se zaměřením na dřevostavby, se zavázali k respektování a dodržování požadavků certifikace dokumentu národní kvality (DNK). Ten se velmi přísně věnuje kvalitě dřevostaveb a jeho nároky na provádění stavby převyšují zákonem dané požadavky. Aby byl tento proces prokazování kvality členů ADMD plně transparentní, provádí kontrolu dodržování požadavků DNK nezávislý certifikační orgán. Každý člen ADMD je při registraci a následně vždy dvakrát ročně podroben auditu ve výrobě a při montáži na stavbě. Sleduje se využívání vhodných vstupních materiálů, ověřování jednotlivých vlastností, jako je například požární odolnost nebo tepelně-technické parametry. Na staveništi je kladen důraz na dodržování technologických postupů

montáže. Ověřují se i reálné vlastnosti dřevostaveb, například měřením průvzdušnosti (Blower Door Test). DNK lze také zařadit jako kvalitativní kritérium do výběrové řízení, což následně vede k jistotě výběru kvalitní a zkušené firmy.

Udržitelnost

Výrobci dřevostaveb přibývají i klienti z mladé generace, kteří přemýšlejí v širších souvislostech a uvědomují si, že zdroje pla-

nety nejsou nekonečné. Ti oceňují jak užité vlastnosti materiálů a konstrukcí, tak udržitelnost jejich životního cyklu. Dřevo v sobě navíc váže CO₂ a dřevostavby tak přispívají ke snížení emisí. Veřejné budovy by obecně měly působit jako správné příklady a ukázky toho, jak by se mělo stavět. Dřevostavby přirozeně vedou k výstavbě provozně šetrných budov se zdravým vnitřním prostředím, atraktivní architekturou, a to vše s negativní bilancí zabudovaného CO₂.

CHCETE SE O DŘEVOSTAVBÁCH DOZVĚDĚT VÍCE? PŘIHLASTE SE NA KONFERENCI!

Konference jsou zaměřeny na osvětu starostů a zástupců jednotlivých samospráv v oblasti udržitelné výstavby veřejných budov ze dřeva. Hlavními tématy jsou výhody výstavby veřejných budov ze dřeva, příklady staveb realizovaných v Česku i zahraničí, lesnictví a zpracování dřeva a také aktuální možnosti dotačních titulů a financování udržitelných budov.

TERMÍNY A MÍSTA KONFERENCÍ:

3. října 2023 Olomoucký kraj – Sluňákov, Horka nad Moravou

24. října 2023 Jihomoravský kraj – Budova Jihomoravského kraje, Brno

5

6

7

5.-6. MŠ BABICE U ŘÍČAN byla

dokončena v roce 2014. Školka, ve které je kvalitní zázemí pro takřka padesát dětí, vyniká průkopnickým designem se zkosením šikmých stěn. I to byl jistě důvod, proč byla tato dřevostavba oceněna v anketě Dřevěná stavba roku 2014, kde ovládla kategorii Realizované moderní domy.

7. MŠ REMÍZEK slouží ke vzdělávacím účelům od roku 2019. Objekt lesní mateřské školy Milčice nedaleko Strakonice byl realizován během tří měsíců, které uplynuly od zhotovení základové desky po předání klíčů. Atypický projekt se zhruba třímiliónovým rozpočtem měla na starost zkušená firma, která postavila velmi komfortní de facto dřevěnou jurtu vytápěnou tradičními kachlovými kamny.

Pro renovace, přístavby a nástavby

Dřevo je možné využít nejen při výstavbě nových budov. Efektivně lze materiály na bázi dřeva využít i u renovací stávajících budov a převedení těchto budov do standardu 21. století. Typicky se může jednat o náhradu takzvaných boletických panelů (systém lehkého obvodového pláště obsahující azbest, který se u nás nachází na poměrně velkém množství budov) prefabrikovaným obvodovým pláštěm. Opláštění budovy je tak velmi rychlé a přesné. Stejně je tomu u přístaveb a nástaveb. Konstrukce na bázi dřeva vyhrávají nejen rychlostí a kvalitou, ale také vahou, když stávající stavbu zatíží oproti jiným systémům pouze třetinově.

Nové školky

Díky rozšiřování trhu dřevostaveb je možné uvést řadu konkrétních a inspirativních příkladů dřevostaveb ve veřejném sektoru. Začneme v jihočeské Olešnici, kde se již před více než čtyřmi lety podařilo realizovat novou školku pro zhruba čtyřicet dětí. „Dřevostavba byla zvolena z mnoha důvodů, avšak ty nejpodstatnější byly rychlost výstavby, dodržení rozpočtu, čistota staveniště, podpora lokální ekonomiky a ekologie,“ uvedl

starosta Rudolf Mareš. Demolice staré budovy a realizace budovy nové proběhla během pouhých pěti měsíců, nová školka tak byla otevřena k začátku nového školního roku.

Vzhledem k tomu, že celý projekt byl realizován místní firmou, zdůraznil starosta zvlášť podporu lokální ekonomiky. „Ocenil jsem skutečnost, že jsme dali práci obyvatelům naší obce, kteří pro tuto firmu pracují. Jelikož se stavba nachází v centru obce, byla pro mě rozhodující i čistota staveniště a pohybu kolem něj. Pracovala u nás parta pěti montážníků, kteří během týdne smontovali celou hrubou stavbu, a poté dle harmonogramu nastupovala další řemesla,“ sdělil nám s tím, že důležité bylo také dodržení bezmála dvacetimilionového rozpočtu přesně dle zadání veřejné zakázky, která byla podpořena z evropského fondu pro regionální rozvoj.

Spokojen s volbou prefabrikované dřevostavby pro mateřskou školu byl taktéž starosta Mirovic Josef Vejšický, který totožné firmě z řad členů ADMD před dvěma lety zadal projekt jednopodlažní dřevěné budovy s difúzně otevřenou konstrukcí a sedlovou střechou s nízkým sklonem. V objektu vznikly čtyři třídy pro takřka stovku dětí. „Nechtěl jsem se dohadovat se zedníky, kteří neřeší pár

centimetrů. Výroba, která mi byla představena, i montáž dřevostaveb je naopak vždy na milimetry přesná. U dřevostaveb jsem si proto byl vcelku jistý, že nebudu muset nikomu vysvětlovat, že zed' nesmí utíkat o pět centimetrů,“ podotkl starosta.

Stavby s vysokými nároky

Nové zázemí pro potřeby mateřské i základní školy chtěli před třemi lety postavit také v obci Líšnice, která se nachází v okrese Praha-západ. Už v zadávací dokumentaci byla specifikována přízemní novostavba s dřevěnou nosnou konstrukcí, samozřejmostí byly vysoké nároky na technickou kvalifikaci realizační firmy. „Výstavbu této difúzně uzavřené dřevostavby jsme zahájili na konci května a předávali ji počátkem listopadu, kdy bylo hotovo vše včetně terénních úprav. Obvodové stěny jsme smontovali už první den a hrubá stavba od základové desky byla hotová za deset dnů,“ popsal Josef Přinda, projektový manažer realizační firmy.

Její pracovníci dosáhli naprosto v souladu se zadáním investora všech požadovaných parametrů. Dřevostavba o půdorysu 32 × 17,5 metru byla vybavena také několika specifickými systémy, jako je například vytápění dvěma tepelnými čerpadly, podla-

8. MŠ OLEŠNICE – Demolice staré budovy a realizace budovy nové proběhla během pouhých pěti měsíců. Nová školka slouží přibližně čtyřiceti dětem již více než čtyři roky. Projekt byl realizován místní firmou, což je přínosem do lokální ekonomiky a podpořen z Evropského fondu pro regionální rozvoj

9. DOMOV PRO SENIORY v jihočeské Horní Stropnici byl velkou výzvou pro všechny zúčastněné, vznikl patrový dům s celkem dvanácti bytovými jednotkami.

hové topení či akustické opatření v podobě speciálních tlumicích prvků na stěnách a stropěch dvou učeben základní školy. „Pro zajištění požadovaných světelných podmínek bylo nainstalováno sedm světlovodů, které jsou tepelně a protipožárně izolované. Atypické bylo i použití desek fermacell, které kvůli zajištění požárně odolné konstrukce třídy DP2 nahradily obvykle používané OSB desky,“ doplnil projektový manažer.

Středočeská obec Líšnice se tak může pyšnit nadstandardním zázemím pro vzdělávání a výchovu dětí předškolního věku od tří let i dětí prvního stupně základní školy. Kapacita denní místnosti pro mateřskou školu je osmadvacet dětí a ve dvou třídách prvního stupně základní školy je prostor pro celkem čtyřicet dětí. Součástí objektu je navíc i družina pro mimoškolní výchovu dvaceti dětí. Dřevostavba, jejíž konstrukce se skládá z prefabrikovaných stěnových panelů s dřevěným rámem, svislými sloupky a výplně z minerální vlny, byla navržena jako velmi úsporná.

O tom, že jsou stavby občanské vybavenosti na bázi dřeva dlouhodobějším trendem, svědčí pro změnu projekt mateřské školy v Babicích u Říčan, která byla dokončena v roce 2014. Školka, ve které je kvalitní zázemí pro takřka padesát dětí, vyniká průkopnickým designem se zkosením šikmých stěn. I to byl jistě důvod, proč byla tato dřevostavba oceněna v anketě Dřevěná stavba roku 2014, kde ovládla kategorii Realizované moderní domy.

Ke vzdělávacím účelům slouží od roku 2019 také objekt lesní mateřské školy Milčice nedaleko Strakonice. Realizován byl během tří měsíců, které uplynuly od zhotovení základové desky po předání klíčů. Atypický

projekt se zhruba třímilionovým rozpočtem měla na starost zkušená firma, která pro děti navštěvující lesní školku Remízek postavila velmi komfortní de facto dřevěnou jurtu vytápěnou tradičními kachlovými kamny. „Určitě hrály roli důvody jako ekologie a obnovitelnost použitých materiálů. Dále to, že pro nás pracovala lokální firma s dobrými referencemi, rychlostí zhotovení i možností zadání na klíč. Vyzdvihla bych, že se na stavbě podíleli kvalitní subdodavatelé, což nebývá u grantových staveb až tak běžné,“ zhodnotila majitelka lesní školky.

Velkou výzvou pro všechny zúčastněné byl bezesporu projekt domova pro seniory

v jihočeské Horní Stropnici, kde vznikl patrový dům s celkem dvanácti bytovými jednotkami. „Bytový dům byl postaven na klíč za sedm měsíců. Jelikož se jednalo o dům pro seniory, bylo mimo jiné nutné všechny ubytovat co nejdříve. I proto vedlo naše rozhodnutí právě k dřevostavbě,“ vysvětlil starosta obce Václav Kučera, podle kterého bylo cílem zohlednit ekonomické možnosti nájemníků či využít know-how lokální realizační firmy. A to se povedlo. „Museli jsme brát v potaz i stránku ekonomiky z pohledu nájemníků. Nízkoenergetická dřevostavba nám přišla jako dobrá volba. Nyní máme na celý seniorhaus energetické náklady okolo 40 tisíc korun za rok,“ dodal starosta.

Mezi stavby občanské vybavenosti lze ovšem zařadit i další objekty. Mohou to být například menší zdravotnická zařízení. Jedno takové bylo postaveno za pouhé tři měsíce v Čáslavi pro soukromého investora. Jednalo se o novou gynekologickou ordinaci s bezbariérovým přístupem. I v tomto případě se potvrdilo, že jedním z rozhodujících důvodů pro dřevostavbu byla kompletní dodávka na klíč včetně vyřízení všech potřebných povolení či možnosti rychle opustit bývalé nájemní prostory a ve výsledku ušetřit nemalé finanční prostředky. ●

Dřevo je možné využít nejen při výstavbě nových budov. Efektivně lze materiály na bázi dřeva využít i u renovací stávajících budov a převedení těchto budov do standardu 21. století. Typicky se může jednat o náhradu takzvaných boletických panelů prefabrikovaným obvodovým pláštěm.

PROJEKT V ČÍSLECH

Revitalizace Starého potoka
a přilehlých mokřadů
ve Vltavském luhu

Celkové způsobilé výdaje
1 897 446 Kč

Příspěvek EU
1 897 446 Kč

► Na Šumavě se pracuje na obnově dalších **rašelinišť a pramenišť** i na navracení **potoků do původních koryt**

Celou třetinu území Národního parku Šumava tvoří mokřady, přičemž asi 10 % jeho plochy pokrývají unikátní rašeliniště. V minulosti byly téměř dvě třetiny rašelinišť poškozeny odvodněním, přitom jde o velmi důležitý ekosystém a zásadní součást prostředí, ve kterém žijeme. Rašeliniště a mokřady fungují jako přirozené dlouhodobé zásobárny vody, hlavně v obdobích sucha. Zhruba dva tisíce hektarů jich na Šumavě bylo vybráno k obnově v rámci velkého přeshraničního projektu LIFE. Na některých místech už revitalizační práce proběhly, na další se Správa NP Šumava teprve chystá.

S vysoušením se na Šumavě začalo už v devatenáctém století, k nejsilnějším zásahům pak došlo v sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století. Hlavním důvodem odvodňování bylo především zvýšení produkce dřeva z lesa nebo údržba zemědělské půdy.

„Člověk se odedávna snažil odvodnit mokřady kvůli svému hospodaření,“ vysvětluje bioložka Iva-

na Buřková ze Správy NP Šumava. „Na Šumavě přišla první větší vlna těžby dřeva v osmnáctém a devatenáctém století, tedy již za doby Schwarzenbergů. Tehdy tu začali systematicky odvodňovat obrovské plochy, aby se zvýšila produkce dřeva. Mokřý a rašelinný les má totiž stromy daleko od sebe a rostou pomaleji, navíc se tam dřevo zpracovává složitě. Po odvodnění se mokřadní les zahustí a roste rychleji, což přesně lesní hospodáři potřebovali. Neměli však k dispozici těžkou

techniku, tak většinou kopali nepřliš hluboké kanály. Některé z nich později samovolně zarostly.“

Druhá výrazná fáze proměny přišla v šedesátých a osmdesátých letech minulého století. S tím už pomáhaly stoje. Některé linky vytvořené o století dříve tehdy osadili výbušninami a vystřelili je. Mechanizace pomohla vybudovat hustou síť odvodnění (včetně podzemních trubek) na zemědělské

PROJEKT V ČÍSLECH

Revitalizace Chlumského
potoka a přilehlých mokřadů
ve Vltavském luhu

Celkové způsobilé výdaje

2 179 738,29 Kč

Příspěvek EU

2 179 738,29 Kč

půdě. „Vlastně nedlouho před vyhlášením národního parku v roce 1991 zde zmizely třeba krásné mokré louky s řadou orchidejí v okolí Nového Světa, Nových Hutí a Borové Lady,“ připomíná Ivana Bufková. „Je důležité obnovovat místa, jako jsou prameniště, mokřady a potoky,“ pokračuje. „Když se to podaří, mohou se na ně vrátit živočichové a rostliny, které dříve vymizely,“ zamýšlí se. „Mohou se objevit i vzácné a na první pohled krásné orchideje, ale i nenápadné mechorosty. Mokřady znovu osídlí žáby či čolci. Lokality bude z tohoto pohledu mnohem pestřejší. A naším úkolem je také obnovené mokřady sledovat a vyhodnocovat, abychom si ověřili, nakolik byla provedená opatření úspěšná.“

Šumavské revitalizace

Ivana Bufková prosazovala revitalizaci šumavských rašelinišť a jiných mokřadů už od devadesátých let dvacátého století. „V návaznosti na uskutečněné akce a nasbírané zkušenosti se začalo uvažovat i o revitalizacích toků, vždy s návazností na okolní mokřady a potůční nivu,“ přibližuje Eva Zelenková ze Správy NP Šumava, která má tyto revitalizační projekty na starosti. „Jako první byla v roce 2013 realizována Hučina, pravostranný přítok Studené Vltavy, a to jako druhá etapa projektu revitalizace přilehlých rašelinných smrčín a blatkového boru z roku 2005,“ připomíná.

V roce 2015 následovaly potoky Jedlový a Žlebský, které měly kromě obnovy původních koryt a jejich přirozené dynamiky,

podpory retence vody a biodiverzity za cíl také podporu přirozené reprodukce pstruha obecného, jenž je jediným hostitelem perlorodky říční, která dosud v malých počtech přežívá v Teplé Vltavě a ve Vltavě. Volba dalších toků – Chlumského a Starého – byla podpořena výstupy OPŽP v projektu Soužití člověka a perlorodky říční ve Vltav-

ském luhu, taktéž z roku 2015. „V rámci tohoto projektu byly zpracovány revitalizační studie na tyto dva toky. Mezi cíle těchto revitalizačních akcí, kromě již zmíněných, patří také snížení vnosu živin a sedimentů do Vltavy,“ vysvětluje Eva Zelenková. Na základě studií byly v roce 2016 zpracovány realizační projekty, přičemž samotné realizace proběhly v letech 2019 a 2020. ▶

Problémem šumavských mokřadů jsou hlavně uměle vytvořené odvodňovací kanály, které odvádí vodu z místa rychle pryč. Mnoho rozsáhlých pramenišť bylo poničeno a místo nich voda často odtéká jen úzkým pruhem na dně kanálu. Ten bývá někdy hluboký třeba až dva metry a prostor v jeho okolí mokřad ničím nepřipomíná. Ovšem po úplném zablokování odtoku a zahrazení odvodňovacích příkopů se poměrně rychle obnoví prameniště, mnohdy v překvapivém rozsahu, a voda může obnovenými pramennými stružkami opět přirozeně napájet drobný potůček.

Kromě mokřadů se na Šumavě obnovují i potůčky. Ty jednak pomáhají při suchu, jednak však dobře fungují i při zadržování vody ze silných srážek a tlumení dopadu povodní. Když dorazí extrémní srážky, voda se z klikatého potůčku rozlije do své nivy, která může mít na šířku desítky až stovky metrů (až několik kilometrů) podle velikosti toku. Voda se rozlije do velkého prostoru, zasakuje se, doplňuje podzemní zásoby a povodňová vlna je mnohem pomalejší a má menší sílu. To znamená, že do případných sítel dole po proudu dotече vody méně a pomaleji, menší silou. Když však necháme vodu téct kanálem, je to přesný opak. Vlétné do řeky rychle a s velkou silou, což ničivou povodeň posílí.

„Od projektu k realizaci většinou uplyne poměrně hodně času, který je proložen různou administrativou: vyřizují se všechna vyjádření dotčených subjektů, stavební povolení, posudky i žádost o dotaci, a tak se stává, že se situace v terénu poněkud změní,“ připomíná Eva Zelenková. V případech Chlumského a Starého potoka tomu nebylo jinak.

„U obou projektů jsme řešili změny s ohledem na výskyt bobra evropského, který tou dobou velmi intenzivně pracoval na obsazení nových teritorií v Národním parku Šumava. Například ve spodní části Starého potoka byl v roce 2018 zjištěn aktuální výskyt bobra, který tam vybudoval několik hrází a částečně zaplavil část tamější nivy. Z projektu byla proto vypuštěna úprava zhruba stometrové části toku,“ popisuje.

V roce 2019 byl při pochůzkách kolem Chlumského potoka zjištěn také výskyt bob-

ra, který tu v části potoka mezi silnicí a ústím postavil sedm hrází. „Původně plánované zprůchodnění potoka vybudováním balvanitého skluzu v místech kamenného propustku pod bývalou cestou se ukázalo jako neúčelné, protože bobrem vybudovaná kaskáda by nebyla v této podobě atraktivní pro reprodukci pstruha. Navrhli jsme proto, aby byla tato část projektu vypuštěna,“ vypráví Eva Zelenková.

Z cílů projektu zůstalo podle jejích slov nezměněno zvýšení hladiny podzemní vody, zastavení zrychleného odtoku povrchové vody, podpoření obnovy aluviálních mokřadů a v neposlední řadě také vytvoření nového koryta drobné vodoteče se zaústěním do řeky, která pravděpodobně bude pro pstruha vhodným reprodukčním prostředím. Pstruh potoční je v současnosti

v Česku jediným hostitelem larválních stadií perlorodky říční a stav jeho populace na jednotlivých lokalitách přímo ovlivňuje možnosti přirozené reprodukce perlorodek.

Starý potok

Starý potok je levostranným přítokem Vltavy v Želnavě v NP Šumava. Území je součástí Evropsky významné lokality Šumava, Ptačí oblasti Šumava a ramsarské lokality Šumavská rašeliniště.

Revitalizace Starého potoka spočívala zejména v rozmeandrování střední narovnané a zahloubené části potoka do pravděpodobného původního koryta a podpoření okolních mokřadních společenstev, vymělnění horní části potoka pod silnicí a rozmeandrování meliorační svodnice od silničního propustku. Ve spodní části bylo podstatnou součástí projektu nahrazení polorozpadlého propustku brodem a zablokování odvodňovacích kanálů v nivě. „Jako každé akci se ani této nevyhnuły různé realizační potíže – třeba problém správného zdroje kamene, neboť nebylo možné použít kámen z nejbližšího možného místa, protože na Šumavě máme kyselé horniny, a tak ani kámen použitý na stavbách nemůže být bazický, nebo povodněmi vymleté koryto, které oproti projektové dokumentaci spolykalo větší množství materiálu,“ vzpomíná Eva Zelenková. „Ale vzhledem k dobrým vztahům s dodavatelskou firmou se vše podařilo zvládnout,“ pochvaluje si. Za největší přínos projektu považuje omezení vnosu živin do Vltavy, protože Starý potok přináší zátěž zejména ve formě fosforu a obnovený mokřad napomáhá k jeho odstraňování. „Potěšující je také výskyt bekasin, kulíků a čejek na obnoveném mokřadu,“ říká.

Obnova mokřadů je důležitým opatřením a jedním ze způsobů boje se suchem. Mokřady fungují tak, že zadržují vodu v krajině i v období sucha. Když přijde kritické a dlouhotrvající sucho a teploty jdou nahoru, v mokřadu je stále voda. Ta přijde vhod třeba živočichům. Voda se v místě drží, výparem ho neustále ochlazuje, a navíc odtéká mnohem pomaleji než kanálem. Když pak přijde silný déšť, voda se může rozlít do šířky a zasáknout se do země v okolí. Půda je pak mnohem lépe nasycená.

Vracení vody do přirozených odtokových poměrů (obnovení původních tras potůčků) je poměrně náročné. Jednotlivé lokality je potřeba dobře znát, mít je důkladně prozkoumány. Třeba na jaře, když odtává sníh, se přirozeně ukazují stará koryta potoků, bývají vidět díky nadbytku vody a nízké vegetaci. Krajina má paměť a původní trasu potoka je možné v ní rozpoznat. A pokud ne, analyzují se letecké snímky, digitální mapy a skeny terénu, staré mapy apod. Ve chvíli, kdy známe původní trasu potoka, zbývá ho už jen obnovit a vodu do něj v suchém období nasměrovat zpátky, samozřejmě současně s dalšími zásahy – zablokování a zasypání odvodňovacích kanálů a iniciací nebo částečnou modelací koryta, zvlášť když je původní trasa potoka přeměněna v hluboký napřímený zářez.

1.–3. CHLUMSKÝ POTOK před realizací a v jejím průběhu.

4.–5. STARÝ POTOK – vymělení, brod a dva roky po realizaci.

Chlumský potok

Stejně jako Starý potok je i potok Chlumský levostranným přítokem Vltavy v Želnavě v NP Šumava a území jeho toku je taktéž součástí Evropsky významné lokality Šumava, Ptačí oblasti Šumava a ramsarské lokality Šumavská rašeliniště.

Revitalizace Chlumského potoka spočívala zejména ve vytvoření nového meandrujícího potoka v plochem údolí shromažďujícího vodu z propustků pod silnicí a z odvodňovacích kanálů. Odvodňovací kanály v okolí byly zablokovány a celkově byla v nivě zvýšená hladina vody. „S navýšením podzemní vody napomohl svými hrázemi i zmíněný bobr,“ připomíná Eva Zelenková. „Při tvorbě nového koryta byly v neúnosném a hodně podmáčeném úseku v nivě Vltavy použity pojezdové desky pod bagr, které rozesly jeho váhu, takže stroj svým pohybem nepůsobil žádné škody na vegetačním krytu,“ popisuje realizační práce na Chlumském potoce. „Za největší přínos této revitalizace považujeme obnovení přirozené hydrologické situace v tomto místě, odstranění přímkových cest vody a celkové zvýšení „podmáčenosti“ terénu, což prospívá zejména bekasině otavní, která zde hnízdí, a dalším druhům. Fotopastí byla doložena například přítomnost chrástala vodního,“ hodnotí Eva Zelenková přínos tohoto projektu. ●

VLTAVSKÝ LUH

Pomalou plynoucí voda, hluboké vrstvy rašeliny, na březích Vltavy vysoké ostřice a vrby, sem tam bříza nebo černá borovice blatka – takový je Vltavský luh, říční niva rozprostírající se podél Vltavy od Lenory až po Lipenskou přehradu. Největší údolní vrchoviště vzniklo na soutoku Teplé a Studené Vltavy v místech, kde obě řeky zpomalují svůj tok. Elipsovitému území o délce 3,5 km a šířce 1,7 km na soutoku se říká Mrtvý luh, celému chráněnému území, které se táhne v pruhu různě širokém ve vltavské nivě až ke vzdutí vodní nádrže Lipno, se říká Vltavský luh.

V široké říční nivě v místech starých odstavěných říčních ramen a bažin při úpatí svaňů se tu postupně vytvořily vrstvy rašeliny o mocnosti až 720 cm. Obě řeky i posléze spojená Vltava v nivě bohatě meandrují. Zřejmě nejhezčí meandr vytváří řeka těsně nad Lipnem: v šíji je široký pouhých 30 m, ale voda tento úsek obtéká oblouky dlouhými celkem 750 metrů. Z rašelinných profilů jsou vyplavovány huminové látky (směs přírodních organických sloučenin), což dává vltavské vodě typickou černočervenou barvu, a to i za normálního stavu. Téměř všude je povrch Vltavského luhu trvale zamokřen.

Zatímco celý luh je pestrou mozaikou různých biotopů, v centrální části Mrtvého luhu přirozeně převládá keříčková vegetace s vlohyní a vřesem. Směrem k okrajům

rozsáhlého rašeliniště se postupně přidávají keřové porosty borovice rašelinné a pokroucené formy borovice blatky a lem celého vrchoviště tvoří poměrně úzký pás blatkového boru a rašelinných březin.

Rašeliniště není možné navštívit pěšky. Částečně je vidět ze silnice nebo z vlaku v úseku Nová Pec – Černý Kříž – Volary, případně ze stezky vedoucí z Černého Kříže přes Studenou Vltavu směrem k obci Dobrá.

Na silnici vedoucí Vltavským luhem ze Stožce do Nové Pece platí zákaz vjezdu motorových vozidel a díky mírnému sklonu je velmi intenzivně využívána cyklisty a bruslaři. U vesnice Dobrá je možno projít Vltavským luhem po žluté značce přes Teplou Vltavu na Soumarský Most nebo na Volary a u vesnice Pěkná vede přes Vltavský luh silnice, na kterou je také zákaz vjezdu motorových vozidel.

Ve Vltavském luhu lze prožít jeden z nejkrásnějších zážitků v Česku a vydat se v kánoí anebo na kajaku po Vltavě ze Soumarského mostu do Nové Pece. Kvůli ochraně ekosystému řeky a jejího okolí je splutí Vltavy ze Soumarského Mostu po Pěknou ale omezeno: nejedí se, pokud na vodočtu u Soumarského Mostu není hodnota alespoň 50 cm, plavbu je nutno rezervovat, je limitována do určitého počtu lodí, za každou loď je třeba zaplatit a jezdit se s průvodcem. ●

Operační program Životní prostředí – VYHLÁŠENÉ

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
16	Rekultivace starých skládek Vztahuje se k lokalitám starých skládek, které byly využívány ještě před platností legislativy o odpadech	18. 11. 2023	300 000 000 Kč
19	Srážkové vody a opatření proti povodním Realizace přírodně blízkých protipovodňových opatření a budování vsakovacích a retenčních zařízení včetně podpory dalších opatření	31. 10. 2023	2 500 000 000 Kč
20	Prevence a řízení antropogenních rizik Zkvalitnění monitoringu ŽP, zefektivnění kontrolních procesů a zdokonalení prevence a řízení procesů při předcházení vzniku rizik	15. 11. 2023	100 000 000 Kč
32	Veřejná zeleň a eliminace odvodňovacích zařízení v krajině Revitalizace sídelní zeleně prostřednictvím zachování, obnovy či zvyšování počtu a rozlohy ploch zeleně ve veřejném prostoru	20. 9. 2023	200 000 000 Kč
33	Záchranné stanice pro živočichy, prevence útoků šelem Škody způsobené zvláště chráněnými druhy živočichů. Modernizace záchranných stanic a center pro ohrožené druhy živočichů	31. 10. 2023	120 000 000 Kč
36	Zachytávání srážkových a šedých vod a jejich další využití Budování technologií pro akumulaci, úpravu a rozvod srážkových vod či šedých vod ve veřejných budovách	31. 10. 2023	200 000 000 Kč
37	Komplexní úsporné projekty na veřejných budovách Snížení energetické náročnosti veřejných budov pro ULK, KVK, PAK, LBK, HKK, MSK, OLK a ZLK	1. 3. 2024	2 500 000 000 Kč
38	Komplexní úsporné projekty na veřejných budovách Snížení energetické náročnosti veřejných budov, platná pro STČ, PLK, JHČ, JHM a VYS	1. 3. 2024	2 500 000 000 Kč
39	Úprava lesních porostů Úprava lesních porostů směrem k přirozené struktuře a druhové skladbě za účelem posílení jejich stability	15. 12. 2023	150 000 000 Kč
40	Veřejné budovy v pasivním standardu Výstavba veřejných budov v pasivním energetickém standardu nebo tzv. plusových budov. Pouze pro projekty ze 163. výzvy OPŽP	31. 1. 2024	800 000 000 Kč
41	Prevence škod způsobených šelmami a dravci Škody způsobené zvláště chráněnými druhy živočichů (vlk obecný, rys ostrovid, medvěd hnědý a ještáb lesní)	31. 10. 2023	40 000 000 Kč
42	ČOV a kanalizace Výstavba centrální ČOV (popř. decentralizované ČOV), intenzifikace ČOV a výstavba/dostavba kanalizace	30. 9. 2023	2 000 000 000 Kč
43	ČOV a kanalizace Výstavba centrální ČOV (popř. decentralizované ČOV), intenzifikace ČOV a výstavba/dostavba kanalizace	31. 10. 2023	1 500 000 000 Kč
44	Vodovody, zdroje vody a úpravny pitné vody Výstavba/dostavba vodovodů, zdroje vody, výstavba a intenzifikace úpravny pitné vody	30. 9. 2023	500 000 000 Kč
46	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorba nových a obnova stávajících přírodně blízkých vodních prvků v krajině včetně sídel; vegetační krajinné prvky (dle regionů)	26. 4. 2024	600 000 000 Kč
47	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorba nových a obnova stávajících přírodně blízkých vodních prvků v krajině včetně sídel; vegetační krajinné prvky (dle regionů)	26. 4. 2024	600 000 000 Kč
48	Protipovodňová opatření Budování a rozšíření varovných a výstražných systémů, tvorba digitálních povodňových plánů a další	15. 12. 2023	250 000 000 Kč
49	Protipovodňová opatření Zpracování podkladů pro přípravu plánů pro zvládání povodňových rizik v oblastech s významným povodňovým rizikem	24. 11. 2023	150 000 000 Kč
51	Zpracování studií a plánů Studie systému sídelní zeleně, územní studie krajiny a plány územního systému ekologické stability	31. 7. 2024	30 000 000 Kč
52	Protipovodňová opatření Přírodně blízká a protipovodňová opatření i projekty ke zpomalení odtoku, retenci a akumulaci srážkové vody	30. 9. 2024	427 000 000 Kč

Operační program Životní prostředí – VYHLÁŠENÉ

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
53	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorba nových a obnova přírodě blízkých vodních a vegetačních prvků. Pro regiony ITI Olomoucké a Zlínské aglomerace	30. 9. 2024	33 000 000 Kč
54	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorba nových a obnova přírodě blízkých vodních a vegetačních prvků. Pro regiony ITI Brněnské a Mladoboleslavské aglomerace	30. 9. 2024	173 000 000 Kč
55	Svoz a zpracování odpadu ITI projekty svozu a zpracování odpadu Hradecko-pardubické, Mladoboleslavské, Ústecko-chomutovské a Plzeňské aglomerace	30. 9. 2024	632 000 000 Kč
56	Snížení energetické náročnosti veřejných budov Revitalizace budov veřejného sektoru s úsporou energie. Pro ITI Karlovarské, Liberecko-jablonecké, Olomoucké a Zlínské aglomerace	30. 9. 2024	237 000 000 Kč
57	Snížení energetické náročnosti veřejných budov Revitalizace budov veřejného sektoru s úsporou energie. Pro ITI Pražské metropolitní oblasti (bez hl. m. Prahy) a Českobudějovické aglom.	30. 9. 2024	236 000 000 Kč
58	Obnovitelné zdroje energie pro veřejné budovy Výstavba a rekonstrukce OZE pro veřejné budovy. V rámci ITI Ostravské, Jihlavské, Olomoucké a Zlínské aglomerace	30. 9. 2024	214 000 000 Kč

Operační program Životní prostředí – AOPK ČR

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
1	Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech	7. 11. 2023	500 000 000 Kč
2	Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny Péče o přírodní stanoviště a druhy	7. 11. 2023	300 000 000 Kč

Operační program Životní prostředí – PLÁNOVANÉ

	Číslo výzvy a opatření	Zahájení příjmu	Alokace
50	Protipovodňová opatření Budování a modernizace komplexního systému předpovědní služby na celostátní úrovni	20. 9. 2023	150 000 000 Kč
59	Prevence vzniku odpadu Kompostéry, RE-USE centra, vratné nádobí a obaly, sběrné dvory, door-to-door systémy a zavádění systému PAYT	15. 11. 2023	500 000 000 Kč
60	Třídící linky Podpora třídících systémů pro separaci odpadů	6. 12. 2023	250 000 000 Kč
61	Energetické využívání odpadů Výstavba a modernizace zařízení pro energetické využití odpadů včetně bioplynových stanic	6. 12. 2023	500 000 000 Kč
62	Chemická recyklace odpadů Budování a modernizace zařízení pro chemickou recyklaci odpadů	15. 11. 2023	200 000 000 Kč

Národní program Životní prostředí

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
NPO 6/2023	Využití a zpracování biologicky rozložitelného odpadu Zkapacitnění a zefektivnění systému nakládání s biologicky rozložitelnými odpady	1. 5. 2024	1 600 000 000 Kč
NPO 5/2023	Adaptace ekosystémů na změnu klimatu – obce a kraje Revitalizace vodních toků a niv, budování tůní, obnova malých vodních nádrží a protipovodňová opatření	31. 1. 2024	100 000 000 Kč
NPO 4/2023	Adaptace ekosystémů na změnu klimatu – správci vodních toků Projekty na zadržování vody v krajině a zlepšení stavu vodních toků a niv. Pro správce vodních toků	31. 10. 2023	712 000 000 Kč
NPO 1/2023	Energetická osvěta a dotační poradenství Zajištění poradenství domácnostem a administrativní podpora při programu NZÚ Light	31. 8. 2024	200 000 000 Kč
NPO 3/2022	Ekomobilita Nákup vozidel s alternativním pohonem, podpora na vozidla kategorií M2, M3, N1, N2, SS již aktuálně není k dispozici	15. 12. 2023	600 000 000 Kč
1/2022	Zelená stuha Obce oceněné titulem „Zelená stuha“ a „Zelená stuha ČR“ – zeleň, obnova a budování cest, rekonstrukce drobných stavebních objektů...	1. 4. 2025	21 000 000 Kč
9/2021	Zdroje vody Realizace nových nebo regenerace/intenzifikace stávajících zdrojů vody pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou	31. 12. 2023 *	450 000 000 Kč
8/2021	Výkup pozemků ve zvláště chráněných územích Zlepšení podmínek pro praktickou péči o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a podporu biodiverzity v nich	31. 12. 2023 *	95 500 000 Kč
7/2021	Domovní čistírný odpadních vod Realizace soustav individuálních čistíren odpadních vod v podobě DČOV do kapacity 50 ekvivalentních obyvatel	31. 12. 2023 *	300 000 000 Kč
5/2021	Výsadba stromů – grantové schéma Výsadba stromů prostřednictvím grantů erudovaným nestátním neziskovým organizacím a místním akčním skupinám	30. 12. 2023 *	30 000 000 Kč
14/2016	Územní studie krajiny Kofinancování ve výši 10 procent na projekty územních studií krajiny podpořených z Integrovaného regionálního operačního programu	31. 12. 2023 *	35 000 000 Kč

* Nejpozději však do vyčerpání alokace

SLEDUJTE SOCIÁLNÍ SÍTĚ

STÁTNÍHO FONDU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR
A UŽ VÁM **NIC NEUNIKNE!**

Twitter – denně nejnovější výzvy, novinky, upoutávky na akce a zprávy z oboru
LinkedIn – statistiky, krajská pracoviště, aktuální nabídky pracovních a služebních míst, zprávy a novinky
youtube.com – podrobné videonávody, spoty k zajímavým tématům, záznamy webinářů a další...

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Operační program Spravedlivá transformace

Číslo výzvy a opatření		Ukončení příjmu	Alokace
KVK / 1	Strategické projekty Poskytnutí finanční podpory na přípravu a realizaci strategických projektů	31. 12. 2023	2 900 000 000 Kč
ÚLK / 2		31. 12. 2023	7 300 000 000 Kč
MSK / 3		31. 12. 2023	8 720 000 000 Kč
KVK / 5	Odborné učebny středních škol Podpora staveb, modernizace a vybavení odborných učeben středních škol	31. 12. 2023	180 000 000 Kč
ÚLK / 6		31. 12. 2023	800 000 000 Kč
MSK / 7		31. 12. 2023	200 000 000 Kč
KVK / 8	Konektivita škol Projekty vybudování vnitřní sítě a zkvalitnění připojení k internetu na základních a středních školách, v Ústeckém kraji se týká pouze středních škol	31. 12. 2023	180 000 000 Kč
ÚLK / 9		31. 12. 2023	300 000 000 Kč
KVK / 14	Vouchery pro podnikatele (příjemce kraj) Výzva pro kraj je vyhlášena za účelem řešit dopady transformace na klimaticky neutrální ekonomiku	6. 10. 2023	30 000 000 Kč
ÚLK / 15		6. 10. 2023	150 000 000 Kč
MSK / 16		6. 10. 2023	230 000 000 Kč
KVK / 22	Koncepce a příprava projektů obnovy území Pro žádosti na individuální projekty s cílem obnovy území	30. 6. 2024	40 000 000 Kč
ÚLK / 23		30. 6. 2024	60 000 000 Kč
MSK / 24		30. 6. 2024	100 000 000 Kč
KVK / 25	Příroda a krajina Individuální projekty na obnovu přírody a krajiny	30. 6. 2024	60 000 000 Kč
ÚLK / 26		30. 6. 2024	90 000 000 Kč
MSK / 27		30. 6. 2024	225 000 000 Kč
KVK / 28	Obnova území – infrastruktura Výstavba a modernizace komunikací pro cyklisty, zpřístupnění lokalit s přírodní, kulturní nebo technickou hodnotou	30. 6. 2025	60 000 000 Kč
ÚLK / 29		30. 6. 2025	120 000 000 Kč
MSK / 30		30. 6. 2025	275 000 000 Kč
Výzva I.	Úvěr transformace pro Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj	31. 12. 2026	1 800 000 000 Kč
	Bezúročné úvěry programu TRANSFORMACE jsou určeny na podporu investičních aktivit malých a středních podnikatelů		
MSK / 34	Obnova území – strategické brownfieldy	31. 12. 2027	500 000 000 Kč
	Příprava projektové dokumentace a budování technické infrastruktury pro projekty tzv. strategických brownfieldů		

Modernizační fond

Číslo výzvy a opatření		Ukončení příjmu	Alokace
RES+ č. 3/2022	Komunální FVE pro malé obce	29. 9. 2023	1 500 000 000 Kč
	Instalace nových fotovoltaických elektráren (FVE) s instalovaným výkonem do 1 MWp (včetně) na jedno předávací místo do DS/PS		
RES+ č. 4/2022	Komunální FVE pro větší obce (energetická společenství)	29. 9. 2023	2 500 000 000 Kč
	Pořízení fotovoltaických panelů na střechy a přístřešky veřejných i komerčních budov a veřejné pozemky		
HEAT č. 1/2022	Modernizace tepláren (SZTE)	29. 9. 2023	15 000 000 000 Kč
	Podpora přechodu tepláren na čisté zdroje energie		
HEAT č. 1/2023	Modernizace rozvodů v SZTE	30. 11. 2023	1 000 000 000 Kč
	Modernizace SZTE, rozvodů včetně předávacích stanic a systémů, pouze na území hl. m. Prahy		

Foto: archiv SFŽP ČR

Křetín: Revitalizace zeleně

V obci Křetín nechali na sedmi plochách revitalizovat veřejnou zeleně. Byly ošetřeny stávající stromy, vysazeny nové stromy a keře a založeny travnaté plochy.

Podoblast podpory: 5.4.A – Zakládání a obnova ploch zeleně včetně doprovodných vodních prvků přírodě blízkého charakteru a realizace opatření k zajištění podmínek pro existenci volně žijících živočichů v sídlech

Název projektu: Obnova zeleně na vybraných veřejných prostranstvích obce Křetín

Kraj: Jihomoravský

Okres: Blansko

Příjemce podpory: obec Křetín

Ukončení projektu: květen 2022

Celkové způsobilé výdaje
1 087 789 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
870 231 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Boží Dar: Ovocný sad

Bylo vysazeno 80 ovocných stromů, což přispěje k vytvoření kvalitního veřejného prostoru, zadržování vody a zlepšení životního prostředí a ovzduší.

Podoblast podpory: 5.4.A – Zlepšení funkčního stavu zeleně ve městech a obcích – Výsadba stromů

Název projektu: Výsadba ovocného sadu v osadě Zlatý Kopec

Kraj: Karlovarský

Okres: Karlovy Vary

Příjemce podpory: město Boží Dar

Ukončení projektu: srpen 2022

Celkové způsobilé výdaje
240 500 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
240 500 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Kluky: Sadovnické úpravy

Výsadba 34 listnatých stromů přispěje ke zlepšení životního prostředí a kvality ovzduší.

Podoblast podpory: 5.4 – Zlepšení funkčního stavu zeleně ve městech a obcích

Název projektu: Sadovnické úpravy pro alejovou výsadbu ovocných stromů v obci Kluky

Kraj: Středočeský

Okres: Kutná Hora

Příjemce podpory: obec Kluky

Ukončení projektu: duben 2022

Celkové způsobilé výdaje
131 123 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
131 123 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Bohdalec: Hydrogeologický vrt

Byl vybudován průzkumný hydrogeologický vrt, který díky objevení podzemní vody odpovídající kvality a kvantity v budoucnu posílí zásobování obce pitnou vodou.

Podoblast podpory: 1.6 – Zdroje vody

Název projektu: Průzkumný hydrogeologický vrt PV 1 na p. č. 674 v k. ú. Hodiškov

Kraj: Vysočina

Okres: Žďár nad Sázavou

Příjemce podpory: obec Bohdalec

Ukončení projektu: duben 2022

Celkové způsobilé výdaje
499 150 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
297 090 Kč

Větrušice: Kanalizace a ČOV

Byla vybudována splašková kanalizace a ČOV s kapacitou 850 EO. Kanalizace je složena z kanalizace gravitační a tlakové. Účelem projektu bylo vybudovat vodohospodářskou infrastrukturu, která odvede splaškové vody z jednotlivých nemovitostí v obci Větrušice do centrální ČOV.

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.1 – Snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů a vnos znečišťujících látek do povrchových a podzemních vod

Název projektu: Kanalizace a ČOV Větrušice

Kraj: Středočeský

Okres: Praha-východ

Příjemce podpory: obec Větrušice

Ukončení projektu: 4. 2. 2023

Celkové způsobilé výdaje

64 026 962 Kč

Příspěvek EU

40 817 188 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Tišnov: Střešní zahrada

Byla založena extenzivní střešní zahrada o rozloze 320 m² na nově budované smuteční síni města Tišnova. Cílem je zadržet srážkovou vodu a snížit tak nápor na kanalizační síť při vydatných srážkách, zlepšit mikroklima budovy a přispět k retenci vody chybějící v krajině.

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.3 – Zajistit povodňovou ochranu intravilánu

Název projektu: Smuteční síň v Tišnově – střešní zahrada

Kraj: Jihomoravský

Okres: Brno-venkov

Příjemce podpory: město Tišnov

Ukončení projektu: 31. 7. 2023

Celkové způsobilé výdaje

2 513 335 Kč

Příspěvek EU

2 136 334 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Poodří: Výsadby remízů

Byly vysazeny remízy na ploše cca 1,42 ha na pěti lokalitách v CHKO Poodří. Účelem je obnova a posílení přirozených funkcí krajiny. Bylo vysazeno 4 364 stromů a 1 012 keřů, které posílí druhovou diverzitu,lepší ráz krajiny a vytvoří vhodné biotopy.

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.3 – Posílit přirozené funkce krajiny

Název projektu: Výsadba remízů v CHKO Poodří

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Nový Jičín

Příjemce podpory: ČSOP Studénka ZO 70/03

Ukončení projektu: 30. 6. 2022

Celkové způsobilé výdaje

2 954 074 Kč

Příspěvek EU

2 510 963 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Luhačovice: Renovace budovy

Zateplení budovy, kde sídlí část pracovníků městského úřadu a dále finanční úřad, úřad práce, soukromé firmy a nezisková organizace, zahrnuje zlepšení tepelně-technických vlastností stavebních konstrukcí, výměnu výplní stavebních otvorů, výměnu tepelného zdroje a otopné soustavy včetně vyregulování.

Prioritní osa 5, specifický cíl 5.1 – Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie

Název projektu: Úspory energie budovy čp. 137

Luhačovice

Kraj: Zlínský

Okres: Zlín

Příjemce podpory: město Luhačovice

Ukončení projektu: 30. 4. 2020

Celkové způsobilé výdaje

9 550 924 Kč

Příspěvek EU

3 820 369 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

► LÜTZERATH – PŘÍBĚH PROHRANÉ BITVY

Foto: Wikimedia

Foto: Wikimedia

V LEDNU 2023 SE V LÜTZERATHU SEŠLO VÍCE NEŽ TISÍC EKOLOGICKÝCH AKTIVISTŮ Z CELÉ EVROPY,

aby se pokusili zabránit demolici vesnice. Někteří tu více či méně pobývali poslední dva roky, žili v opuštěných domech nebo v přibytých postavených na stromech a také v táborech na bývalé kravské pastvině posledního lützerathského farmáře. Vesnici se jim zachránit nepodařilo.

Malá vesnička Lützerath se na počátku tohoto roku stala pomyslným magnetem přitahujícím ekologické aktivisty zblízka i zdaleka. Sešli se tu, aby protestovali proti likvidaci vesnice kvůli rozšiřování povrchového hnědouhelného dolu. **Vesnici svými protesty nezachránili, a tak je dnes vzpomínka na Lützerath hořkou připomínkou toho, jak někdy může být boj za čistší budoucnost marný.**

Je začátek ledna a David Dresen, mluvčí občanské iniciativy s názvem Všechny vesnice musí zůstat zachovány, která pořádá kampaně za zachování vesnic v německých oblastech hnědouhelné těžby, neskrývá dojetí. „Je to neskutečný pocit dostat tak obrovskou podporu,“ říká. „Jsou tu lidé z celé Evropy a projevy solidarity nám přicházejí z celého světa.“

Obří důl

Hned za vesnicí zeje v zemi obří jáma hluboká 200 metrů – nejkontroverznější hnědouhelný povrchový důl v Evropě, Garzweiler. Místo připomíná měsíční krajinu. Monstrózní těžební stroje tu po desítky let rozrývají půdu a prokousávají se do hlubin země na ploše větší než 30 kilometrů čtverečních. Za tu dobu důl spolkl už více než dvacet vesnic a navždy tak změnil život tisícům lidí, kteří je museli opustit.

Na počátku letošního roku byl Lützerath další a také poslední vesnicí v německém Porýní, která měla padnout za oběť těžbě hnědého uhlí, probíhající od poloviny devatenáctého století, kdy se tu hnědé uhlí začalo těžit.

Poslední farmář, Eckardt Heukamp, prodal svůj pozemek pár týdnů před koncem loňského roku německému důlnímu konglomerátu RWE a odstěhoval se.

Nezbytné řešení, nebo špinavá dohoda?

Demolice vesnice provázela nemalá kontroverze ohledně toho, zda může být v oblasti vesnice ještě dolováno, neboť studie německého Institutu pro ekonomický výzkum z roku 2021 poukazovala na to, že rozšíření dolu není v souladu s německými

klimatickými závazky ukořčenými v Pařížské dohodě z roku 2015. Studie zdůrazňovala potřebu snížit těžbu uhlí, což by v praxi znamenalo, že všechny vesnice okolo dolu Garzweiler by mohly zůstat zachovány – i Lützerath.

Začátkem února německá federální vláda a stát Severní Porýní-Vestfálsko dosouhlasily zastavení těžby uhlí do roku 2030, o osm let dříve, než bylo původně v plánu. „Toto rozhodnutí zachránilo pět vesnic, ale Lützerath musela být obětována,“ říká Mona Neubarová, ministryně ekonomiky a kli-

I navzdory nedostatku plynu je Německo v situaci, kdy by se zvládlo zásobovat energií z obnovitelných zdrojů po jejich navýšení. „Toto navýšení ale musí být přinejmenším trojnásobné,“ míní dodnes Klaudia Kempfertová, „možná čtyřnásobné.“

Foto: Wikimedia

Foto: Wikimedia

Foto: Wikimedia

Foto: Wikimedia

matu Severního Porýní-Vestfálska. „*I když bych chtěla, aby to bylo jinak, musíme si přiznat, jak to ve skutečnosti je,*“ dodává.

V době, kdy se o budoucnosti těžby uhlí v Německu rozhodovalo, panovaly v zemi obavy ohledně citelného nedostatku plynu, o jehož dodávky z Ruska Německo přišlo. Je to jasné znamení toho, že v oblasti klimatických cílů bude nutné činit některé kompromisy, aby země zvládla energetickou krizi, což zahrnovalo i zachování provozu uhelných elektráren, které federální ministr pro ekonomické záležitosti a klimatické zásahy Robert Habeck schválil v červnu téhož roku.

V říjnu Robert Habeck prohlásil, že je nutné obnovit energetickou bezpečnost, dostupnost a soběstačnost. „*Prozatím musíme dělat správná krátkodobá rozhodnutí, abychom zabezpečili dodávky energie,*“ dodal.

Linda Kastrupová, mluvčí klimatického hnutí Fridays for Future v Německu, k tomu tehdy poznamenala: „*Robert Habeck a Mona Neubauerová se rozhodli pro špinavou dohodu s RWE založenou na pochybných číslech, která bude nakonec dobrá jen pro uhelnou společnost.*“

Klaudia Kemfertová, vedoucí oddělení energie, dopravy a životního prostředí při německém Institutu pro ekonomický výzkum, říká, že není jednoduché toto rozhodnutí pochopit. Zastává názor, že měla proběhnout transparentní komunikace, které by se zúčastnili všechny zainteresované strany. Tvrdí, že na to,

aby Německo pokrylo své energetické potřeby, nebylo uhlí z Garzweileru zapotřebí. „*Naše studie jednoznačně dokazuje, že Lützerath nemusí být zničen a vydolován,*“ prohlásila tehdy. „*Máme dost uhlí ve stávajících*

dolech.“ Je přesvědčena, že německá vláda by měla ustanovit okamžité moratorium na uhlí s tím, že musí dojít k novému vyjednávání. „*Tého se musí mít možnost zúčastnit všichni, kterých se to týká.*“ ●

ČAS PŘED LÜTZERATHEM

Obě části poválečného Německa, NDR a SRN, potřebovaly energii pro růst a obnovu válkou zdevastovaného průmyslu. A tuto energii mimo jiné zajistilo hnědé uhlí ze tří hornických regionů, včetně rýnského hornického revíru. O své domovy přišlo tehdy kvůli těžbě uhlí na 120 000 lidí. V roce 1961 bylo jasné, že těžba hnědého uhlí v rýnské pánvi bude pokračovat a že po vysídlení obcí Gindorf, St. Leonhard, Frimmersdorf, Reisdorf, Elfgem, Belmen, Garzweiler a Priesterrath s celkem 7 800 obyvateli vznikne obří povrchový důl Garzweiler I. K tomu došlo v roce 1983 a začaly i práce na důlním díle Garzweiler II, které bylo navrženo a předschváleno na ministerské i vládní úrovni už v sedmdesátých letech minulého století. Těžbě tehdy padlo za obět zhruba padesát vesnic, jejichž obyvatel se nikdo na nic neptal.

Po sjednocení Německa v devadesátých letech minulého století se otázka pokračování těžby uhlí a národních i obecních zájmů stala věcí veřejnou, ale i přesto v roce 1995 došlo za shody vládní koalice k ujednání s těžařskou společností RWE AG, že se v těžbě a rozšiřování povrchového dolu Garzweiler II na plochu 114 kilometrů čtverečních může pokračovat. Shoda tehdy vycházela z toho, že důl je „projektem sloužícím veřejnému blahu“ a je „přiměřeně potřebný“. A historie dolu se opakovala. Následovalo další vysídlování, další kompenzace, další rozšiřování.

V roce 2006 zmizel z povrchu země, přesně podle harmonogramu, Otzenrath. O dva roky později následoval Holz, pak Pesch, Spenrath a Borschemich. A na podzim 2015 se bagry pustily do postupné demolice Immerathu nedaleko Lützerathu.

Dnes už je i Lützerath, poslední jiskřička naděje ekologických aktivistů pro čistší budoucnost Německa, minulostí.

► Díky digitalizaci je **módní průmysl** šetrnější vůči životnímu prostředí

Digitální technologie nepronikly jen do světa módních doplňků, jako jsou například chytré hodinky, ale je díky nim možné zašít do oblečení nejrůznější senzory a aplikace, které pak svému majiteli například sdělují, z čeho byly jeho šaty vyrobeny nebo kde se nacházejí v případě, že je ztratil.

Foto: The Interline

Trend trvalé udržitelnosti se v posledních letech ve stále více rovinách projevuje i v módním průmyslu.

Designéři, výrobci i prodejci módy pro své podnikání budují digitální infrastrukturu proto, aby snížili množství redukováného odpadu i ekologickou stopu, jež toto odvětví po celá desetiletí nechvalně stigmatizovaly.

Digitalizace je vlastně proces převedení informací anebo postupů do digitální či digitalizované formy. Ale samotný koncept digitalizace je více než jen vytvoření nové mediální formy. Hlavní myšlenkou takového kroku je přeměna zastaralých a manuálních postupů v postupy pokročilejší, digitální, a to za účelem dosažení větší trvalé udržitelnosti, rovnějších pracovních příležitostí i ochrany prostředí, ve kterém žijeme. Co to ale znamená pro módu?

V dnešní době jsme svědky překotného vývoje v oblasti umělé inteligence v jejích nejrůznějších podobách a tento vývoj se nevyhýbá ani módnímu průmyslu. K největším změnám tu dochází v designovém softwaru.

Digitalizace životního cyklu oblečení

Módní návrháři v posledních letech jen stěží dokázali držet krok s požadavky a poptávkou svých zákazníků. Dnešní zákazník se totiž od zákazníka před několika lety v mnohém liší: Motivaci nakupování oblečení už neurčují jen kulturní trendy. Dnešní zákazník očekává vyšší kvalitu, výhodnější ceny, okamžitý zážitek a samozřejmě také – okamžité ocenění. A co je nejdůležitější: dnešní zákazník velmi často očekává, že oblečení, které zakoupí, bude vyrobeno v duchu trvalé udržitelnosti, že bude prostě v celém svém životním cyklu „zelenější“.

Jak s touto novou zkušeností módní návrháři, salóny a společnosti nakládají? A jak

přesně zvládá digitalizace uspokojovat potřebu okamžitého ocenění a trvale udržitelné módy zároveň?

Digitalizace a automatizace

Dopady digitalizace jsou nezměrné a přirozeně dovedly módní značky k tomu, aby přehodnotily, jakým způsobem pečují o své vztahy s obchodními partnery, návrháři, výrobci, zákazníky i širokou veřejností. Projevuje se to zejména v tom, že dbají na to, aby dodavatelské řetězce byly co nejefektivnější jak funkčně, tak finančně na celé cestě od návrháře až k zákazníkovi.

Velkou výhodou je, že díky digitalizaci je možné vyrobit oblečení přímo na míru většímu množství zákazníků, vlastně každému z nich. To nesporně zvyšuje kvalitu oblečení, které splňuje zákaznickou požadavku i v nejmenších detailech. Tím se výrazně snižuje množství odpadu, prodlužuje se životnost každého módního kousku a zlepšuje se návrhářský design i výrobní postupy.

Ruku v ruce s digitalizací pak jde automatizace. I ta zvyšuje produktivitu a celkovou flexibilitu výrobních systémů. Podle některých hlasů zvyšuje také kvalitu, neboť eliminuje možnosti pochybení ze strany člo-

Foto: Heuritech

DO SVĚTA MÓDY si našel svou cestu také 3D tisk. Díky němu je možné na začátku vytvořit vzorky budoucího oblečení, a dokonce ho vyzkoušet na digitálních avatarech zákazníků ještě před započítáním výroby finálního výrobku.

věka. Tento názor může být ale v kontextu vzrůstající popularity opravdu kvalitní ruční práce diskutabilní.

Role automatizace v současném oděvním průmyslu spočívá především v monitoringu počítačových dat, využití návrhářských programů, automatických rozkladačů a řezačů látek, vysokorychlostních šicích strojů a vyspělých žehlicích i dokončovacích strojů.

Velkou změnu znamená digitalizace také pro dodavatelské řetězce. Je pro ně velkou posilou a díky ní je možné ovládat všechny

jeho části online. Pracovníci tak mohou řešit logistiku, platby, vývoj a další údaje a sdílet je s kolegy napříč kontinenty i časovými zónami. Z dodavatelského řetězce se tak nyní stal zcela propojený ekosystém, který je navíc zcela transparentní pro všechny zúčastněné hráče, od dodavatelů surových materiálů a doplňků až po dopravce těchto materiálů, ale i hotového oblečení až k zákazníkovi, toužícím po módním uspokojení.

Móda musí mít misi

Dalším zásadním hybatelem v módním průmyslu je, že dnešní zákazník chce nakupovat módu, která vznikla za nějakým účelem. Od jejího výrobce očekává, že bude pečovat o své zaměstnance, v sociálních a environmentálních otázkách se postaví na správnou stranu a ve svých krocích na ochranu planety budou zcela transparentní. Potřeba zdůrazňovat svou individualitu a okamžité

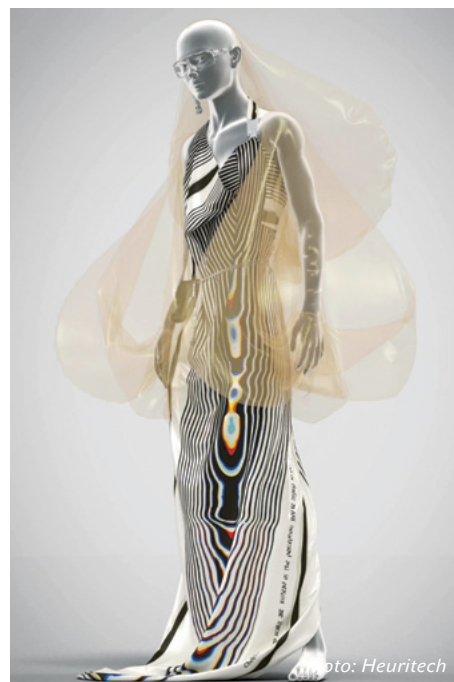

Foto: Heuritech

uspokojení převládalo díky online obchodování kulturní trendy. Zákazníci už nechtějí splývat s davem. Chtějí svou osobní, na míru šitou módu a chtějí ji hned.

Módní značky na to musí reagovat tím, že budou pracovat s trvale udržitelnými materiály a přiznávat celý životní cyklus svých výrobků, přičemž informace o nich musí uvádět na svých webových stránkách. Trvalá udržitelnost už dnes musí být nedílnou součástí úspěšné marketingové strategie každé kvalitní módní značky. ●

Rychlá móda

I když je to pomalá móda, která se v posledních letech skloňuje často a ve všech pádech, většina cílových zákazníků sahá po módě rychlé. Rychlá móda je takový přístup k navrhování, vytváření a obchodování s módou, který vytváří módní trendy s nedlouhou životností, přičemž taková móda je zákazníkům v podstatě okamžitě dostupná. Rychlá móda je levná, stylová a masově vyráběná – a tím pádem má také masové negativní dopady na životní prostředí. U zákazníků je oblíbená, protože si ji mohou dovolit a přitom v ní i dobře vypadají. Její život je ale jepičí, a tak rychle a v obrovské množství zaplňuje skládky na celém světě. A to není zdaleka její jediný prohrěšek. Už dlouho je vnímána coby hlavní přispěvatel ke vzniku lesních požárů, stoupající hladiny světového oceánu i nedostatečného finančního ohodnocení dělníků. Není to od věci: na výrobu jediného páru džinsů se spotřebují 4 000 litrů vody a většina z té vody není recyklována. Odhaduje se, že módní průmysl je zodpovědný za 10 % z celkového množství uhlíkových emisí, které jsou na planetě každým rokem vyprodukovány.

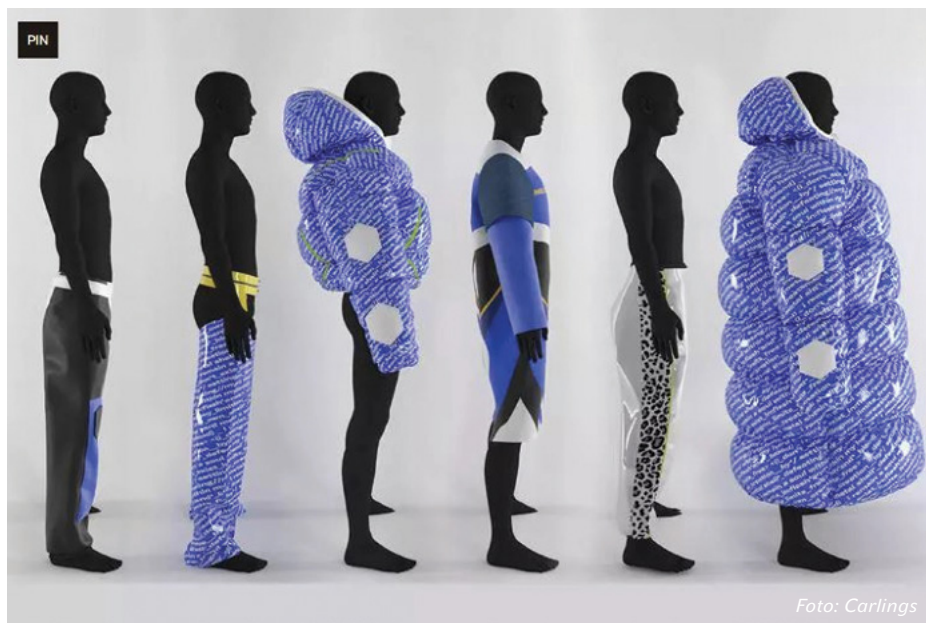

Foto: Carlings

-
-
-
-
-

.....

-
-
-
-

-
-
-
-
-

-
-

.....

-
-
-
-
-

•

•

.....

-
í
-
i

Priorita | měsíčník Státního fondu životního prostředí ČR | vydává Státní fond životního prostředí ČR, rezortní organizace Ministerstva životního prostředí | ročník 16 | číslo 9 | září 2023 | časopis je distribuován bezplatně, pouze na území ČR | **adresa redakce:** Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4 | **kontakt na redakci:** priorita@sfzp.cz | **objednávky:** www.sfpz.cz, www.opzp.cz | **redakce:** šéfredaktor: Jan Rödling; redaktorka: Barbora Scheinherrová; grafická úprava: Eva Štanglová | **fotografie na titulní straně:** Archiv SFŽP ČR | **číslo registrace:** MK ČR E 18178 | Tento časopis je tištěn dle ekologických standardů. | Texty z časopisu Priorita je možné přetiskovat za předpokladu uvedení autora a zdroje. **Prosíme o správné vyřízení recyklovatelného obalu i časopisu**